



EKONOMI
HÖGSKOLAN
Lunds universitet

Nationalekonomiska Institutionen
Lunds Universitet

Kandidatuppsats 15 poäng
2007

Kina och TRIPs-

Implementering och effekter

Handledare; Lennart Petersson

Författare; Olle Billinger

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats är att undersöka huruvida Kina har lyckats implementera den lagstiftning IPRs (Intellectual Property Rights) som togs i bruk 2001. Vidare undersöks de effekter som lagen har haft på viljan att satsa resurser och medel på FoU. I uppsatsen redogörs det för de för- och nackdelar som en stärkt IPRs lagstiftning medför. Bland de fördelar som nämns läggs tonvikten på teknologiöverföring, teknologi som överförs från utvecklade länder till utvecklingsländer genom bland annat import av varor. Bland de nackdelar som nämns finns de stora kostnader som implementeringen av lagstiftningen medför.

Kina har under en lång tid varit den största producenten av piratkopierade varor. Att även kopiera varumärken och stjäla patent har länge varit vanligt. Detta beteende har gjort att många utvecklade länders företag har varit tveksamma till att göra FoU investeringar i Kina. Ända sedan Kinas öppnande har landet stärkt sina IPRs lagar och efter inträdandet i WTO har landet stärkt dem ytterligare för att stärka sin egen framväxande högteknologiska industri men även för att få ta del utländska företags teknologi genom teknologiöverföring och spillover-effekter.

En väl implementerad IPRs lagstiftning är en av grundpelarna för att ett land ska utvecklas till en post-industriell stat där FoU spelar en avgörande roll för landets utveckling. Att det finns en möjlighet att stärkt IPRs lagstiftning påverkar teknologiöverföringen klarläggs i denna uppsats men har Kina lyckats implementera lagen för att möjliggöra detta? Detta och lagstiftningens effekter på satsningen på FoU undersöks i denna uppsats.

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	2
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
DIAGRAM OCH TABELLER	4
FÖRKORTNINGAR	5
1. INTRODUKTION.....	6
1.1 Inledning.....	6
1.2 Syfte och frågeställning	7
1.3 Avgränsningar och disposition.....	7
2. INTRODUKTION TILL WTO OCH TRIPS	8
2.1 Bakgrund till TRIPs.....	8
2.2 Varför ska man skydda IPRs?.....	9
2.3 Vad innehåller TRIPs?	11
2.4 Tvistlösningssystemet inom TRIPs.....	12
3. EKONOMISKA ÖVERVÄGANDEN BAKOM IPRs	13
3.1 Fördelar med ett starkt IPRs skydd	14
3.1.1 Teknologioverföring genom handel med varor	14
3.1.2 Teknologioverföring genom utländska direktinvesteringar (FDI)	15
3.1.3 Teknologioverföring genom licensiering.....	16
3.1.4 Stärkt IPRs lagstiftnings påverkan på patent, varumärken och copyright	17
3.2 Nackdelar med en stark IPRs lagstiftning.....	18
3.2.1 Starkare IPRs lagstiftning, en väg till ett mindre dynamiskt samhälle?	18
3.2.2 Starkare IPRs lagstiftning, stora kostnader för vissa.....	19
3.2.3 Monopolprissättning.....	20
3.2.4 Är betydelsen av IPRs skydd överdriven?	21
3.3 Avslutande diskussion	22
4. KINA OCH IPRs.....	22
4.1 IPRs-klimatet innan TRIPs.....	23
4.2 Lagstiftningsförändringar i Kina med TRIPs.....	24
5. STATISTISK ANALYS.....	26
5.1 Maskusindex.....	27
5.1.1 Patentrelaterade varor.....	28
5.1.2 Varumärkesrelaterade varor.....	32
5.1.3 Copyrightrelaterade varor	35
5.2 Patent och varumärkesaktivitet.....	38
5.2.1 Utveckling av patentansökningar	38
5.2.2 Utveckling av varumärkesregistrering.....	39
5.3 Analys av copyrightförluster.....	40
5.4 Analys av indikatorer inom FoU	41
6. SLUTSATSER OCH DISKUSSION	45
7. KÄLLFÖRTECKNING	47
Elektroniska källor.....	47
Publicerade källor	47

Diagram och Tabeller

Tabell 5.1 Varugrupper med ett starkt beroende av IPRs

Tabell 5.2 Kompositionen av patentrelaterade varor

Tabell 5.3 Patentrelaterade varors tillväxt

Tabell 5.4 Import och export av patentrelaterade varor som andel av total handel och tillväxttakten 1994-2004

Tabell 5.5 Kompositionen av varumärkesrelaterade varor

Tabell 5.6 Varumärkesrelaterade varors tillväxt

Tabell 5.7 Import och export av varumärkesrelaterade varor som andel av total handel och tillväxttakten 1994-2004

Tabell 5.8 Kompositionen av copyrightrelaterade varor

Tabell 5.9 Copyrightrelaterade varors tillväxt

Tabell 5.10 Import och export av copyrightrelaterade varor som andel av total handel och tillväxttakten 1994-2004

Tabell 5.11 Piratkopierade varors andel av den totala marknaden

Tabell 5.12 Redovisning av satsningen på FoU och forskare

Graf 5.1 Import och exportutveckling av patentberoende varor som del av total import och export

Graf 5.2 Import och exportutveckling av varumärkesrelaterade varor som del av total import och export

Graf 5.3 Import och exportutveckling av copyrightrelateradevaror som del av total import och export

Graf 5.4 Beviljade patentansökningar mellan 1994-2005

Graf 5.5 Beviljade varumärkesansökningar mellan 1994-2005

Graf 5.6 Fördelning av FoU 1997

Graf 5.7 Fördelning av FoU 2004

Förkortningar

BERD	Business Expenditure on Research and Development
DSB	Dispute Settlement Bureau
FoU	Forskning och Utveckling
GATS	General Agreement on Trade in Services
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
GERD	Government Expenditure on Research and Development
IIPA	International Intellectual Property Alliance
IPRs	Intellectual Property Rights
MFA	Multi Fiber Agreement
MFN	Most Favoured Nation
OECD	Organization for Co-operation and Development
PCT	Patent Cooperation Treaty
SITC	Standard International Trade Classification
TRIPs	Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights
WIPO	World Intellectual Property Organization
WTO	World Trade Organization

1. Introduktion

1.1 Inledning

I en värld där utbudet av varor och tjänster blir allt mer lättillgängligt och fler aktörer agerar mer globalt har konkurrensen mellan dessa aktörer hårdnat. Vikten av att kunna presentera en vara som är unik har blivit allt mer viktigt och därmed har även skyddet för innovationen bakom varan blivit allt mer viktigt. Att kunna vara säker på att varan som utvecklats för stora summor inte kommer att förfalskas är väsentligt för många av världens företag. TRIPs syftar till att skapa ett skydd för innovationer som är globalt. Det har tidigare funnits internationella konventioner som skyddat olika innovationer som exempelvis patent eller varumärken. Det nya med TRIPs är att utvecklingsländerna, som är medlemmar av WTO, har ratificerat avtalet. Detta öppnar för teknologiöverföring genom exempelvis direktinvesteringar mellan industrialiserade länder och utvecklingsländer, vilket enligt WTO förstärker den socioekonomiska välfärden. TRIPs är det första avtalet hittills som sätter en standard för lagstiftning på en global nivå, vilket är ett stort steg framåt för den ekonomiska integrationen.

Kina har under de senaste 30 åren vuxit till att bli ett av de mest inflytelserika länderna i världen och har med sin ekonomiska tillväxt och snabbt expanderande handel revolutionerat världsekonomin. Kina har under de senaste åren blivit allt mer tekniksofistikerat. Detta har skapat ett behov att skydda innovationer, såväl för nya kinesiska företag som för utländska företag som vill komma in på den kinesiska marknaden. För att tillväxten ska kunna fortsätta mot att bli ännu mer teknikintensiv krävs skydd för IPRs. Det är därför viktigt att implementera nya lagar inom detta område.

Den kinesiska regeringen har tagit detta till sig och har under de senaste 30 åren reformerat sina lagar inom IPRs dramatiskt. De har genom att ratificera nästan alla internationella IPRs konventioner visat en vilja att bekämpa piratkopiering och skydda IPRs. Behovet av detta är stort, 2005 uppgick handelsförluster på grund av piratkopiering i Kina till nästan 2,6 miljarder dollar enligt en beräkning gjord av IIPA¹. Implementeringen av TRIPs är oundgängligt för att utländska investerare ska fortsätta att investera i Kina.

¹ IIPA står för International Intellectual Property Alliance)

1.2 Syfte och frågeställning

För nästan sex år sedan trädde nya IPRs lagar, vilka var TRIPs ekvivalenta, i kraft i Kina och detta bör ha effekter på den kinesiska ekonomin. Syftet med uppsatsen är att undersöka om och på vilket sätt TRIPs har blivit implementerat i Kina och vad detta har haft för effekter. I analysen kommer vi bland annat att använda oss av en kvantitativ ansats utformad av den amerikanske ekonomen Keith Maskus där produktgrupper som har potentiella IPRs problem identifieras. Utvecklingen av dessa grupperns andel av export och import analyseras för att utvärdera betydelsen av Kinas inträde i WTO och implementeringen av TRIPs. Frågeställningen som jag har valt är:

- Har Kina lyckats implementera TRIPs och vad har det fått för effekter för satsningen på FoU?

1.3 Avgränsningar och disposition

Litteraturen som jag använt mig av är sekundär och består av böcker, artiklar samt handelsdata från OECD:s databas source. Jag har försökt ta del av kinesiska myndigheters information, tyvärr är delar av relevant material ej översatt till engelska vilket har inneburit vissa avgränsningar i insamlandet av data.

Det första kapitlet ger en introduktion till WTO och innehållet i TRIPs. Följande kapitel behandlar den ekonomiska överväganden bakom IPRs, vilka positiva och negativa effekter som en stärkt IPRs lagstiftning innebär. Kapitel fyra behandlar kortfattat Kinas relation till IPRs sedan början av 1980-talet och vilka förändringar TRIPs har inneburit för den kinesiska IPRs lagstiftningen. Vidare redogörs för vilka reformer som gjorts för att anpassa den kinesiska lagstiftningen till inträdet i WTO, kapitlet visar även utvecklingen av IPRs lagstiftning innan TRIPs. Kapitel fem presenterar statistisk data som följs av en analys. Avslutningsvis presenteras de slutsatser som dragits och följs av rekommenderade policys.

2. Introduktion till WTO och TRIPs

2.1 Bakgrund till TRIPs

Avtalet kring intellektuell äganderätt rörande handelsrelaterade frågor (TRIPs) syftar till att stärka skyddet av patent, copyright, varumärken, geografiska indikatorer, industridesign, design på mikrochip och industrihemligheter. Avtalet skrevs under av WTO:s medlemmar den första januari 1995. Med avtalet introducerades ett antal regler som medlemmarna var tvungna att leva upp till. Att lagstifta om hårdare lagar var upp till varje land eftersom avtalet endast syftade till att sätta minimiregler. Industrialiserade länder gavs en implementeringsperiod på ett år tills avtalets regler skulle vara uppfyllda. För utvecklingsländer tilläts en infasningsperiod på fem år. Detta tidsspann kom även att gälla de före detta planekonomierna i Östeuropa. De länder som enligt Förenta Nationerna klassificerades som minst utvecklade gavs elva år att nå upp till de krav som avtalet ställde på dem.

TRIPs-avtalet var inte det första inom immateriellt ägande, redan 1883 tillkom Pariskonventionen som gav skydd till patent, varumärken och design. Bernkonventionen skrevs under 1886 och var det första avtalet rörande copyright. I efterkrigstid har Romkonventionen (1961) gällande ”performing arts”, Budapestavtalet angående mikroorganismer (1977) och Washingtonavtalet underskrivet 1989 som rör design på integrerade kretsar kommit att spela en stor roll för utvecklingen av många länders immaterialrätt². Initiativet till TRIPs kom från de industrialiserade länderna som såg behovet av ett multilateralt avtal som implementerades av alla WTO:s medlemmar. Detta till en följd av den snabba utvecklingen av export av förfälskade varor som till stor del gick från utvecklingsländerna till de industrialiserade länderna. Större delen av dessa varor bestod av copyrightskyddat material men även av varor som gjorde varumärkesintrång. Intrång på patentskyddet var inte lika vanlig på grund av många utvecklingsländers bristande tillgång till de avancerade verktyg som krävdes. TRIPs infördes inte för att stärka de industrialiserade ländernas lagstiftning, dessa länder hade till stor del redan en till TRIPs ekvivalent lagstiftning utan avtalet syftade därför främst till att stärka lagstiftningen i de länder som inte skrivit under eller uppfyllt de krav som ovan nämnda konventioner ställt på dem.

Många utvecklingsländer var negativt inställda till TRIPs då de ansåg att deras industri skulle skadas och kostnaderna att implementera avtalet skulle vara alldeles för höga. Orsaken till att de till

² Revesz (1999) s. 5

slut gick med på avtalet var en kombination av tre faktorer. För det första erbjöds utvecklingsländer en ökad tillgång till marknader för viktiga exportvaror, som t.ex. en slopning av MFA (multi fiber avtalet) som reglerade export av textilier och kläder³. För det andra ansåg WTO att avtalet skulle vara gynnsamt sett ur ett långsiktigt perspektiv. WTO menar att en stärkning av IPRs gynnar tekniska innovationer och teknologiöverföring även mellan rika och fattiga länder. En förutsättning för teknologiöverföring är dock att skydd för innovationen finns. Om inget skydd finns minskar incitamenten för företag att investera i utvecklingsländer. Risken för kopiering ökar vilket medför att industrihemligheter läcker ut vilket kan medföra stora kostnader för det inblandade företaget. För de tredje utsattes utvecklingsländer för stor press från de nettoteknologiexporterande länderna som USA och EU att implementera avtalet. Om avtalet är implementerat rätt menar WTO att TRIPs kan öka social och ekonomisk välfärd

2.2 Varför ska man skydda IPRs?

I en värld som blir allt mer globaliserad, där avstånden mellan länder minskas och kommunikation färdas snabbare än någonsin förut har behovet av ett system för skydd av immateriella rättigheter aktualiserats. Förlusterna sett i uteblivna inkomster på grund av ett bristfälligt immateriellt skydd har skattats till cirka 4,7 miljarder dollar år 2005⁴. Ett skydd syftar till att skapa en situation där innovatören får lagligt skydd för att agera monopolist. När man skapar ett monopol på en viss produkt hindrar man innovatörens konkurrenter från att agera som freeriders. En freerider är en aktör som drar nytta av exempelvis en innovation utan att ha bidragit till utvecklingskostnaderna. I fallet IPRs tar en aktör del av information som framställts av en producent, producenten förlorar inte information men möter en ny konkurrent med ekvivalent information.

IPRs är en offentlig vara⁵ och därför kan många ta del av den varan utan att dess innehåll förvanskas och att varan är tillgänglig för alla. Tillgängligheten hindras genom att lagstifta fram monopol som verkar som skydd för innovationen. Skyddet som förhindrar freeriding skapar incitament för att investera i en ny produkt. Utformningen av skyddet som ser en balans i graden av skydd är nödvändigt eftersom för mycket skydd skapar en statisk monopolmarknad som leder till

³ Wilfred J. Ethier från Pennsylvania University refererar i "the Journal of Economic Review Vol 7 No 2" till detta köpsläende som "the Great Bargain" men menar att p.g.a. den sneda uppdelningen av makt, ekonomisk såväl som politisk, är det oklart om eftergifterna från industriländerna kommer att genomföras.

⁴ www.iipa.org 2007-01-23 Estimationen av handelsförlusterna bör dock ses kritiskt då förlusten antagligen ej är ekvivalent till en potentiellt ökad inkomst då efterfrågan på "äka" varor inte skulle vara lika stor som på förfälskade varor då äkta varor säljs till ett högre pris. Uppgiften gäller de länder som har högst andel piratkopierat material på marknaden i Asien.

⁵ Exempel på en offentlig vara är nationellt försvar och miljöskydd.

ekonomisk stagnation och en miljö som inte är en optimal innovationsmiljö medan för lite skydd kan leda till allt för stor freeriding och utvecklingen av innovationer hämmas. Det finns dock argument för en svag IPRs lagstiftning ty med en stark IPRs lagstiftning finns det risk för aktörer som skapar innovationer för att behålla en monopolställning. Detta har implikationer för utvecklingsländer som tenderar att nettokonsumera innovationer. Det enhetligt globala avtalet (TRIPs) maximerar inte varje lands välfärd då länder ser olika ut, förlusten av att köpa från en monopolist uppvägs kanske inte av det stärkta skyddet för innovationer. Ett annat fall visar att incitamentet till IPRs lagstiftning beror på olika typer av efterfrågan på innovationer i olika länder. Antag att det endast finns två länder i världen, ett teknologiimporterande land och ett teknologiexporterande land. Det teknologiimporterande landet har en svag IPRs lagstiftning eftersom teknologiintensiva varor som kräver stark IPRs lagstiftning inte produceras i landet medan det teknologiexporterande landet har stark IPRs lagstiftning för att skydda de innovationer som skapas i landet. Om det teknologiimporterande landets efterfråga på innovationer ej skiljer sig från det teknologiexporterande landets kommer innovationerna fortfarande att skapas i det teknologiexporterande landet även om bristande lagstiftning finns i det teknologiimporterande landet. Det exporterande landet med stark lagstiftning kommer fortfarande att producera varorna men endast för hemmamarknaden. Incitament till att exportera till det teknologiimporterande landet finns inte på grund av den svaga IPRs lagstiftningen. Incitament till att skapa stark IPRs lagstiftning uppkommer först då en efterfrågediversifiering finns mellan det teknologiimporterande och det teknologiexporterande landet⁶. Det teknologiexporterande landet kommer endast att producera varor för det teknologiimporterande landet om en stark IPRs lagstiftning är implementerad. Varor som är teknologiintensiva kommer alltså att produceras så länge som en stark IPRs lagstiftning finns där varan produceras, exporten av dessa nämnda varor beror dock på IPRs lagstiftningen i det teknologiimporterande landet. Innovationsmiljön i världsekonomin skadas därför inte av att vissa länder väljer att inte tillämpa stark IPRs lagstiftning utan endast teknologiöverföringen hämmas. Vidare är det socialt effektivt att ge fri tillgång till innovationer till marginalpriset av att kopiera varan, istället för att låta ett företag eller person agera monopolist.

Det finns följaktligen både för och nackdelar med ett starkt skydd för IPRs som måste vägas mot varandra. Med stark IPRs lagstiftning hindras allmänheten från sociala vinster genom höga priser och hinder för att vidareutveckla produkter. Med en svag lagstiftning skadas incitamenten till innovation då inkomsten från innovationen inte blir tillräckligt hög för att uppmuntra vidare forskning och utveckling. Det är essentiellt att utveckla en lagstiftning som balanserar mellan de positiva effekterna av stark respektive svag lagstiftning.

⁶ Gould, Gruben (1994) s. 326

2.3 Vad innehåller TRIPs?

TRIPs syftar till att balansera mellan det långsiktiga behovet att skapa incitament till innovationer och det kortsiktiga behovet av att kunna använda idag existerande innovationer. Avtalet bygger på samma principer som utgör grunden för WTO och avtalet kring tjänster, GATS. Most Favoured Nation (MFN) innebär att alla handelspartners inom WTO bör behandlas lika och likabehandling av inhemska och utländska varor som säkerställer att utländska varor som säljs i ett land ej får diskrimineras⁷. TRIPs är det första avtalet som syftar till att harmonisera lagstiftning mellan länder som har strikt olika ekonomiska förutsättningar. Detta innebär intressekonflikter mellan vissa medlemmar av WTO⁸. En rad olika artiklar har införts i avtalet för att underlätta anpassningsperioden. För att underlätta för utvecklingsländer tillåter artikel 31 i TRIPs-avtalet en väg runt patentskydd. Ett land kan i vissa situationer tillåtas producera en produkt som normalt skyddas av patent men när detta beviljas är inte specificerat utan landet måste stå inför ett nationellt krisläge eller att användandet sker uteslutande för den egna marknaden. Detta är en så kallad tvångslicens och licensen att tillverka varan behöver ej godkännas av företaget eller personen som innehar rätten till innovationen. Om ett nationellt krisläge eller liknande situation ej föreligger måste ansökan om frivillig licens först göras. Oberoende om frivillig eller tvångslicens utfärdas måste en avgift utbetalas till patentinnehavaren och patentet måste skyddas från olagligt användande⁹.

Ett annat förfarande som underlättar utvecklingsländers tillgång till varor som står under patentskydd är genom parallellimport. Diskussionen kring parallellimport har varit särskilt livlig kring läkemedel. Parallellimport uppkommer när priser mellan länder skiljer sig åt vilket kallas för prisdiskriminering. Prisdiskriminering kan ha ett flertal förklaringar men i fallet läkemedel spelar statliga subventioner en stor roll. Dessa subventioner leder till att arbitragevinster kan uppstå. Vinsterna som patentinnehavaren vill undvika eftersom möjligheten till prisdiskriminering leder till att individens betalningsvilja kan uttömmas. Om olika betalningsviljor finns på olika marknader kan ett företag genom att ta ut olika priser maximera sin vinst. Dessa monopolistiska tendenser leder till att överpriser tas ut. Genom parallellimport kan priser mellan olika marknader utjämnas. Varan kan köpas billigt i ett land för att sedan exporteras till ett land där den säljs till ett högre pris. Patentinnehavaren kan inte stoppa exporten av en vara som såldes i ett land där denne har tillåtit försäljning. Parallellimport minskar dock inte skyddet av varan, detta måste respekteras även om

⁷ http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm, 2007-01-29

⁸ Revesz (1999)

⁹ TRIPs and Pharmaceutical patents (2006) s. 4

den exporteras till ett tredje land. Importen öppnar dock för konsumenter att kunna dra nytta av patentintensiva varor som initialt säljs till ett överpris. Parallellimport tillåts av TRIPs under artikel 28 vilket är ett budskap att intentionerna bakom TRIPs inte är att agera bromskloss för globaliseringen av världsekonomin utan istället främja handel och ökad konkurrens till fördel för konsumenter¹⁰.

Processen mellan Sydafrika och USA:s regering som företrädde läkemedelsbolag som tillverkar AIDS mediciner är ett exempel på en konflikt som kan uppstå mellan patentinnehavare och en part som använder sig av skyddade innovationer genom parallellimport¹¹¹².

2.4 Tvistlösningssystemet inom TRIPs

Vid konflikter som nämns ovan finns ett tvistlösningssystem som skapades 1995 inom WTO och tillämpas inom strikta tidsramar för att snabba på beslutsprocessen. Det finns även möjlighet att svara på regelöverträdelser mot TRIPs med handelssanktioner, sanktioner som om implementerade ska vara i paritet till de förluster som regelöverträdelsen orsakat. Ett system för att lösa tråtor kan visa sig vara gynnsamt för utvecklingsländer. Innan WTO:s tvistlösningssystem för IPRs fanns löstes dispyter bilateralt vilket kunde resultera i handelssanktioner. Med WTO:s tvistlösningssystem implementeras ett mer förutsägbart system där handelssanktioner endast kan införas om WTO godkänner det¹³. Med detta ökar sannolikheten att kunna hålla nere kostnaderna från en bilateral dispyt. Genom att undvika handelssanktioner minskar risken för en multilateral dispyt som kunde resultera i kollektiva bestraffningar av ett land. Syftet är emellertid inte att förhindra en multilateral dispyt så länge den håller sig inom ramen för WTO:s regelverk, flera länder har möjlighet att anmäla ett land tillsammans¹⁴. Utvecklingsländer har genom att tillämpa avtalsöverskridande sanktioner kunnat stärka sin förhandlingsposition gentemot industrialiserande länder vid ett tvistemål. Om ett industrialiserat land vägrar att acceptera DSB:s¹⁵ beslut om upphörande av handelssanktioner kan ett utvecklingsland införa sanktioner inom samma område. Om en sådan sanktion ej kan påverka det industrialiserade landet nämnvärt eller om

¹⁰ Drahos, Myrne (2002) s. 43-44

¹¹ Drahos, Myrne (2002) s. 45

¹² För den intresserade finns en UNCTAD rapport om TRIPs ur utvecklingsländers perspektiv på följande länk: http://www.unctad.org/en/docs/ditctnecdmisc17_en.pdf

¹³ Revesz (1999)

¹⁴ Detta var fallet då USA och EU tillsammans drog Indien inför WTO angående en tolkningsfråga inom TRIPs, Revesz (1999) s. 10

¹⁵ DSB står för Dispute Settlement Body och fattar beslut kring handelssanktioner.

utvecklingslandets sanktioner påverkar egen industri negativt kan landet välja att inte leva upp till sina åtaganden inom exempelvis TRIPs¹⁶. Detta tillvägagångssätt tillåter utvecklingsländer att pressa industrialiserade länder till att acceptera beslut som inte är till de industrialiserade ländernas fördel. Detta i sin tur innebär att utvecklingsländer har ett större incitament till att bli mer aktiva inom WTO vilket i sin tur innebär att deras motvilja mot att implementera kontroversiella avtal inom WTO reduceras avsevärt¹⁷.

För industrialiserade länder innebär TRIPs ingenting nytt. De flesta länder har redan regler som är ekvivalenta med TRIPs och anpassningskostnaderna blir därmed små. För länder med små ekonomiska medel innebär avtalet dock stora förändringar. Infasningsperioden har förlängts för dem eftersom implementeringen kan bli problematisk. Många före detta kolonier har infört koloniländernas IPRs lagar vilket kan se starkt ut på papper men länderna saknar kraft att leva upp till sina åtaganden genom avsaknaden av ekonomiska medel och brist på utbildad personal. För dessa länder har WTO och WIPO tagit initiativ för att underlätta implementeringen av avtalet något som välkomnats av utvecklingsländerna.

3. Ekonomiska överväganden bakom IPRs

Att försöka dra en skiljelinje mellan vilka innovationer som bör vara tillgängliga för det offentliga och vilka som ska skyddas genom lagstiftning har länge varit kontroversiellt såväl ekonomiskt som samhälleligt. Försöken att skydda intellektuell äganderätt går tillbaka över hundra år. Paris- och Genèvekonventionerna trädde i kraft men betydelsen av konventionerna har varierat. Hur man ska kunna försäkra att vinsterna av redan gjorda innovationer skyddas och samtidigt inte bidrar till minskad konkurrenskraft har länge varit en delikat balansgång. Diskussionen kring IPRs har blivit allt mer intensiv på senare tid då varor idag tenderar att innehålla fler patent än de varor som tillkom när ovan nämnda konventioner kom till. Kravet på ökad reglering av IPRs kom från de industrialiserade länderna som annars oftast kräver att den globala handeln bör avregleras och exempelvis tullar bör sänkas. Tendensen hos utvecklingsländer var den motsatta, de krävde avreglering av IPRs, en ökad konkurrens och tillgång till innovationer som utvecklats till höga kostnader i de flesta fall i de industrialiserade länderna. För att förstå varför Kina bör implementera

¹⁶ EU vägrade i en dispyt med Ecuador att acceptera DSB:s beslut. Ecuador som inte hade ekonomisk styrka att införa sanktioner mot EU, sanktioner som inte hade varit kännbara för EU, valde då att inte leva upp till sina TRIPs åtaganden. EU svarade med att acceptera DSB:s beslut vilket till stor del var till Ecuadors fördel. Referat från Wilfred J. Ethiers artikel i "the Journal of Economic Review Vol 7 No 2"

¹⁷ Ethier (2004) s. 456

TRIPs är det nödvändigt att se vilka fördelar och vilka nackdelar som ökade IPRs medför. Detta kapitel syftar till att utifrån ekonomisk teori kortfattat presentera och diskutera argument för och emot ett starkt IPRs skydd.

3.1 Fördelar med ett starkt IPRs skydd

Ekonomer har flera gånger hävdade att stärkandet av IPRs vilket TRIPs stipulerar bidrar till en ökad ekonomisk tillväxt. Exempelvis presenterar David Gould och William Greben en analys där för medel- och höginkomstländer starkare IPRs och ekonomisk tillväxt verkar korrelera¹⁸ och Keith Maskus hävdar i en undersökning att utfallet av stärkt IPRs är positivt men att detta beror på hur väl ett lands institutioner fungerar¹⁹. För att maximera den potentiella nytta av IPRs krävs att humankapital stärks, att en hög grad av konkurrens på den inhemska marknaden upprätthålls och att ett icke-diskriminerande, transparent och effektivt konkurrensregelverk skapas. Vad som ofta nämns är den överföring av teknologi som äger rum mellan industrialiserade länder och utvecklingsländer när en starkare IPRs lagstiftning har tagits i bruk. Teknologiöverföring är centralt för utvecklingsländernas företags förmåga att kunna konkurrera på den globala arenan och därmed kunna bidra till ekonomisk utveckling. Utan teknologiöverföring skulle utvecklingsländer behöva utveckla egna produkter och inte kunna dra nytta av innovationer som redan gjorts. Tillgången på ny teknologi är nödvändigt för en uthållig ekonomisk utveckling och tillgången kan öka när företagsklimatet förbättras. Ökad teknologiöverföring skapar s.k. ”spillover effekter” vilket kan ses i tre kanaler, handel med varor, FDI och licensiering.

3.1.1 Teknologiöverföring genom handel med varor

En stor handelsomsättning av varor tenderar att intensifiera teknologiöverföringen mellan länder speciellt när det gäller teknologiintensiva varor. Incitamenten till att exportera teknologiintensiva varor ökar när en IPRs lagstiftning existerar. Genom en ökad import av teknologiintensiva varor får man tillgång till varor som inte enbart kan öka produktiviteten inom det berörda landets industri utan även ger upphov till ”reverse engineering”²⁰ vilket kan förbättra varan²¹. Undersökningar har visat att teknologiintensiv import har en positiv effekt på landets produktivitet. En undersökning gjord av Coe, Helpman och Hoffmaister visade att en procentökning av importen av maskinell

¹⁸ Gould Gruben (1994)

¹⁹ Maskus (2000)

²⁰ Reverse engineering, en benämning på att utifrån en färdig produkt ta fram specificerade och detaljerade ritningar på hur varan fungerar. Ordet syftar på att proceduren är omvänd från hur en vara vanligen tas fram.

²¹ Hoekman, Maskus, Saggi (2005) s. 1588

utrustning och tillbehör från OECD-länderna resulterade i en ökning av den totala faktorproduktiviteten i utvecklingsländer med i snitt 0.03 %²². Även en undersökning på handelsrelaterade IPRs frågor i Australien gjord av John Revesz visar på samma resultat²³. Öppenhet till handel som är en förutsättning för en stor handelsomsättning har enligt Maskus ett samband med mer utbildad arbetskraft och vad gäller utvecklingsländer tenderar en liberal handelspolitik att resultera i ökad handel med industrialiserade länder²⁴. Industrialiserade länders export till utvecklingsländer består till stor del av teknologiintensiva varor och vilket tidigare nämnts är industriländernas incitament till att exportera ovan nämnda varor högre om IPRs skyddas i landet ifråga. Sett med en deduktiv ansats bör därmed ett ökad skydd innebära en ökning av produktiviteten i landet. Maskus och Penubarti visar i en undersökning från 1995 att påståendet som nämns i början av stycket stämmer, stärkt IPRs har en positiv effekt på importen²⁵.

Att utveckla egna innovationer från grunden kan vara kostsamt och riskfyllt, alternativet som nämnts ovan, import av utländska varor som bygger på innovationer och vidareutveckling av dessa varor kan visa sig vara mer kostnadseffektivt och mindre riskfyllt samtidigt som det ger en positiv extern effekt genom en produktivitetshöjning.

3.1.2 Teknologioverföring genom utländska direktinvesteringar (FDI)

Ett annat sätt att uppnå teknologioverföring är genom utländska direktinvesteringar²⁶. Investeringar som görs i tanke att producera varor som inte är teknologiintensiva förekommer ofta i länder som nyligen öppnat sig för handel och där skyddet för IPRs är svagt. Dessa industrier ser inget hot i avsaknaden av skydd för sina innovationer, det blir en avvägning mellan stärkt IPRs och låga produktionskostnader. Företag som producerar teknologiintensiva varor som relativt lätt kan kopieras kräver däremot ett starkt skydd för exempelvis sina patent. Företagen ifråga kommer inte att göra investeringar och registrera sina patent om risken för piratkopiering om för risken av spridning av företagshemligheter är stor²⁷. Edwin Mansfield gjorde 1994 en undersökning gällande sambandet mellan skyddet för IPRs och FDI. Hans resultat var att betydelsen av IPRs beror på vilken slags investering som görs. Om det rör sig om att öppna affärer hävdade endast 20 % av de tillfrågade företagen att IPRs spelade någon roll för var investeringen lokaliserades medan motsvarande andel vid investeringar i FoU var 80 %²⁸.

²² Maskus (2000) s.482

²³ Revesz (1999) s.19

²⁴ Hoekman, Maskus, Saggi (2005) s. 1588

²⁵ Maskus Penubarti (1995) "How Trade-Related are Intellectual Property Rights?", omnämns i Maskus (2000)

²⁶ Hoekman, Maskus, Saggi (2005) s. 1589

²⁷ Maskus (2000) s. 484

²⁸ Mansfield (1994) s. 13-14. Mansfields undersökning byggde på intervjuer av 100 slumpvist utvalda amerikanska

Jeong-Yeon Lee utförde en liknande analys 1993 där han undersökte om amerikanska företags direktinvesteringar är relaterat till svagt eller starkt IPRs skydd. Hans resultat varierade mellan olika sektorer men graden av investeringar inom maskinell utrustning²⁹ hade ett positivt samband med stärkta IPRs³⁰. Länder som stärkt sitt skydd för IPRs och är en attraktiv lokalisering av FoU kan därmed uppleva en ökning av FDI som är teknologiintensiv, vilket kan resultera i teknologiöverföringar. Detta påstående byggs på undersökningar gjorda av Javorcik och Blalock som hänvisas till i Maskus, Saggi och Hoekmans artikel³¹. Deras resultat tyder på att teknologiöverföringarna kommer landet till godo genom produktivetsökningar, i Javorcik Blalocks fall genom vertikala spillover-effekter³². Ovan nämnda undersökning verkar dra slutsatsen att det finns ett samband mellan FDI och teknologiöverföring. Det finns dock exempel på undantag. Exempelvis kan import av teknologi ge en negativ spillover-effekt genom att incitamenten till FoU i det teknologiimporterande landet minskar när möjlighet till import finns. Vidare finns exempel på FDI som resulterar i företag som attraherar konsumenter på den inhemska marknaden och därmed konkurrerar ut inhemska producenter³³.

3.1.3 Teknologioverföring genom licensiering

Vid en licensiering köper ett företag rättigheterna till att producera en kopia av originalprodukten. Företagens villighet till att licensiera ut produktionen av varan, vilket leder till teknologioverföring, beror på skyddet av IPRs. Ett starkt skydd för IPRs innebär för det teknologiexporterande företaget en ökad vilja att licensiera ut framforskad teknologi men samtidigt aktualiseras ett svagare incitament till licensiering när svagt skydd för IPRs föreligger. Riskerna med att licensiera ut produktionen vid svagt IPRs skydd ligger exempelvis i företagets rädsla för att inte kunna övervaka produktionen av varan och därmed genom imperfekt konsumentinformation angående kvalitet

företag som hade verksamhet utanför USA under 1991.

²⁹ Detta stämmer med vad Mansfield kommit fram till i sina intervjuer. Företag inom denna sektorn tenderar att värdera skyddet av IPRs högt.

³⁰ Edwin Mansfield (1994) s. 33-35. Sambandet var dock inte lika stort inom den kemiska industrin vilket säger emot de resultat som Mansfield kom fram till vid sina intervjuer. Anledningen till detta kan vara att urvalet av antalet företag varit för litet och de ändringar som gjorts i den kemiska industrins investeringsdata

³¹ Hoekman, Maskus, Saggi, ”*Transfer of Technology to Developing Countries: Unilateral and Multilateral Policy Options*”

³² Javorcik undersökte data från den litauiska verkstadsindustrin mellan 1996-2000. Hon fann att produktiviteten påverkades positivt av kontakt med multinationella företag. Dock endast som kunder, multinationella företag som inträde på marknaden inom samma bransch som företaget påverkade inte produktiviteten positivt. Blalock använde sig av data från Indonesiska verkstadsindustrin. Han fann ett positivt samband mellan FDI och produktivitet hos lokala leverantörer vilket antyder att teknologioverföring äger rum.

³³ Hoekman, Maskus, Saggi (2005) s. 1588

riskera ryktet³⁴.

Risken vid licensiering återspeglas i priset för licensen. Vid ett svagt skydd för IPRs kommer kostnaden för licensiering att vara hög. I takt med att skyddet stärks kommer licenskostnaderna att sjunka på grund av mindre risk för otillåtet användande av varan i fråga och utnyttjande av varumärket. Utländska företag kan även bli mer villiga till samarbete med företag från landet där IPRs har stärkts vilket kan leda till vertikala spillover-effekter som kan ses genom ökad produktivitet. Valet som företag gör mellan FDI och licensiering kan enligt Horstman och Markusens undersökning från 1987 bero på skyddet av IPRs. Keith Maskus presenterar en liknande analys där företag vid svagt skydd väljer FDI framför licensiering. Men medan skyddet blir starkare växer uppmuntras FDI tills en viss nivå uppnås, då sker det en substitutionseffekt som premierar licensiering istället för FDI. Eftersom starkt skydd oftast finns i industriländer kan man observera en negativ elasticitet vad gäller FDI och IPRs medan man i utvecklingsländer iakttar det omvända sambandet upp till en viss nivå³⁵.

3.1.4 Stärkt IPRs påverkan på patent, varumärken och copyright

Vi har ovan sett hur stärkta IPRs har kunnat förstärka ekonomisk tillväxt genom ökad handel med teknologiintensiva varor, ökad FDI och en större vilja till att licensiera ut sin teknologi. Genom patent har innovationer skyddats och incitamenten till att utveckla nya varor har ökat. Om incitamenten till att patentera sina varor har stärkts bör detta göra avtryck genom ett ökat antal patentansökningar till patentbyråer i landet i fråga, detta gäller både utländska företag som vill patentera sin teknologi i ett nytt land såväl som inhemska företag som kan ta patent på sina innovationer. Stark patentskydd har till för två decennier sedan varit ett dominant inslag endast i den industrialiserade världen³⁶. Detta är en av anledningarna till att majoriteten av alla innovationer är patenterade av företag, institutioner eller universitet i den industrialiserade världen. De patent eller s.k. utility models³⁷ som finns utvecklingsländerna är ofta riktade mot den lokala marknaden där avsaknaden av patent skulle påverka landet negativt. Exempel på sådana innovationer finns i Brasilien och Filippinerna där lokalt producerade jordbruksmaskiner har lyckats ta marknadsandelar.

³⁴ Horstman, Markusen (1987) s. 16

³⁵ Maskus (2000) s. 485

³⁶ Horii, Iwaisako (2006) s. 1

³⁷ Utility models är ett slags patent men livslängden är inte lika lång (6-10 år) och kraven på att få det godkänt är inte lika hårda som för vanliga patent

Vad ett starkare skydd för varumärket har betytt för utländska företag kan exempelvis ses i att företag har en större vilja att licensiera ut teknologi då företagets goda rykte bibehålls. Ett starkare skydd innebär att nya små och medelstora aktörer slår sig in på marknaden medan stora företag kan växa och därmed utnyttja ökad skalekonomi, dvs. producera mer till en lägre genomsnittskostnad. En effektiv varumärkeslagstiftning bör öka kvaliteten på varan och förtroendet för företaget och dess märke ökar. En ineffektiv, eller obefintlig lagstiftning kan leda till ökad närvaro av företag som säljer en billigare vara under samma varumärke en med lägre kvalitet, något som kan förstöra ett varumärkes rykte och kan visa sig vara kostsamt³⁸. Därmed minskar viljan för företag att investera i bättre teknologier för att kunna producera varor av högre kvalitet³⁹. Ett starkare skydd för varumärken bör därmed leda till att viljan att registrera sitt varumärke ökar.

Företag som är beroende av starkt skydd för copyright kan gynnas genom starkare IPRs lagstiftning. I många utvecklingsländer har piratkopierade varor dominerat över legalt sålda varor vilket resulterat i mångmiljonförluster och ett minskat incitament till investeringar av nya varor. En stark copyrightlagstiftning är viktigt för länder med en stor inhemsk underhållningsindustri, exempelvis Indien som har en stor musik- och mjukvaruindustri och som visar på låga siffror vad gäller piratkopierade varors andel av marknaden⁴⁰. Intresset från inhemsk industri är avgörande för att minska piratkopieringen, vilket exemplet från Indien visar.

3.2 Nackdelar med ett starkt IPRs skydd

Ovan har en del av de argument för ett starkt IPRs skydd presenterats. En stor del av de ekonomer som publicerat artiklar eller skrivit böcker om IPRs har kunnat se ett samband mellan stärkt IPRs skydd och ekonomisk tillväxt. Argumenten mot detta har inte fått lika mycket utrymme och ovan nämnda samband har lyfts fram nästan som ett axiom. WTO har tagit denna forskning till sig och skapade därför 1995 TRIPs, ett avtal som skapats av en organisation som anstränger sig för att avreglera världsekonomin men som nu återreglerar världsmarknaden och därmed skapar en grogrund för legala monopol.

3.2.1 Starkare IPRs, en väg till ett mindre dynamiskt samhälle?

Det har under de senaste 50 åren funnits en tendens att stärka skyddet för IPRs i industriländerna. Samma tendens har observeras i utvecklingsländerna sedan 1980-talet men står inte än i paritet till

³⁸ Maskus (2002) s. 8-9

³⁹ Maskus (2000) s. 480

⁴⁰ Maskus, Dougherty, Mertha (2005) s. 11-12

nivån som finns i industriländerna. Tendensen blev ännu starkare sedan TRIPs skapades 1995 och inget paradigmskifte finns att se för tillfället. Ansträngningen som gjorts för att skydda teknologiintensiva varor har resulterat i att dagens IPRs lagstiftning skiljer sig mycket från det system som implementerades i USA under 1960-talet. Patentskyddet var inte lika utbrett och täckte inte lika många områden något som resulterade i att dåtidens entreprenörer skapade innovationer i en mycket konkurrensutsatt värld. De förlitade sig på de lagar som fanns angående företagshemligheter, vilka gav innovationen skydd tillräckligt länge för att inkomsterna från innovationen skulle täcka utgifter för att utveckla varan, och lagar som skyddade varumärken. Detta gjorde att man kunde skapa ett rykte om att varorna höll god kvalitet och därmed ta marknadsandelar. Den privata sektorn och den offentliga sektorn hade ett samarbete som byggde på stora statliga bidrag och att innovationer som kom från offentliga institutioner var tillgängliga för alla. Möjligheten till en mer omfattande "reverse engineering" än vad som finns idag skapade spinn off-innovationer. Det system som finns idag skiljer sig från detta. Idag finns det en trend som möjliggjort ett mycket starkare patentskydd vilket har skapat ett samhälle som tenderar att skydda befintlig teknisk information istället för att underlätta för framtida innovationer⁴¹. Detta gynnar stora bolag som redan äger rättigheterna till innovationer och genom dessa kan utveckla ny teknik. Små eller medelstora företag samt nya aktörer får svårare att hävda sig då allt mer FoU sker hos stora företag som inte gärna delar med sig av sin information eller hos offentliga institutioner som blivit allt mer kommersialiserade och därmed patenterar information som annars små företag kunnat ta del av⁴². Detta skapar ett samhälle som är mindre dynamiskt och mer statiskt.

3.2.2 Starkare IPRs, stora kostnader för vissa

Om man ser vad implementeringen av stärkta IPRs såsom TRIPs skulle kosta kan man se vilka som är förlorare. Industriländer har visserligen stärkt sitt skydd som nämnts ovan men denna utveckling har skett gradvis och kostnaderna för TRIPs var därmed inte stora. Länder som på grund av sitt medlemskap i WTO har ratificerat TRIPs har varit tvungna att skapa nya regelsystem för en bestämd tidsperiod. Denna varierar från ett år för industriländer till elva år för de allra fattigaste länderna⁴³. Kostnaderna för att implementera TRIPs kan vara stora och betungande för dessa länder. För Chile var engångskostnaderna 718 000 dollar vilket följdes av 837 000 dollar i årligt återkommande kostnader, Egypten förväntades få betala 800 000 dollar och ytterligare en miljon dollar för att träna juridisk personal⁴⁴. I Kinas fall är dessa summor väsentligt mycket högre. Årliga kostnader kommer som lägst att bli 10 miljoner dollar. Ovan nämnda kostnader är direkta, vid

⁴¹ Maskus, Reichman (2004) s. 18-19

⁴² Maskus, Reichman (2004) s. 21

⁴³ Revesz (1999) s. 5

⁴⁴ Maskus (2000) s. 494

implementeringen av TRIPs tillkommer även indirekta kostnader. De ökade kostnader för att tillgodogöra sig teknisk information hör dit. Denna information ägs av utländska företag vilket skapar stora transfereringar från utvecklingsländer till företag som kommer från den industrialiserade världen. Analyser har gjorts för att försöka estimeras denna kostnad som utvecklingsländer måste betala och kommit fram till att de måste spendera ytterligare 20 miljarder dollar för implementeringen av TRIPs⁴⁵. Denna summa avser som ovan nämns kostnader för att använda information som är skyddad av patent, royalties, varumärken, copyright eller på annat vis. USA är det land som kan förvänta sig ett ökat nettoinflöde som en följd av implementeringen av TRIPs, detta har skattats till 5.8 miljarder dollar per år och avspeglar amerikabaserade företags dominans i att patentera produkter som används frekvent. Tyskland väntades också ha ett nettoinflöde på knappt en miljard dollar. Majoriteten av världens länder väntades visa ett negativt nettoflöde. Kanada visade på störst utflöde, 1.3 miljarder dollar. De utvecklingsländer som var med i undersökningen uppvisade ett negativt utflöde, Brasilien stod ut med ett utflöde på 1.2 miljarder dollar. Siffror för Kina var ej tillgängliga men antas vara stora⁴⁶. Alternativkostnaden är för dessa länder kan vara mycket högre då man måste använda resurser till att bygga upp IPRs lagar, resurser som kunde användas i det existerande rättsväsendet. Detta sätter hård press på de otillräckliga tillgångar man har⁴⁷. Ett sätt att tackla detta problem är att ta ut högre avgifter vid registrering av patent, något som oftast drabbar utländska företag. Ett annat är att ansöka om ekonomiskt bistånd, något som är möjligt att göra genom WTO och WIPO⁴⁸.

3.2.3 Monopolprissättning

Vad som ofta lyfts fram som negativt med ökat skydd för IPRs är risken för en monopolistisk marknadsstruktur som är subventionerat av internationella avtal. Denna struktur gör att företag kan upprätthålla höga vinstmarginaler, försena nya innovationer och begränsa tillgången på varan ifråga vilket leder till ett högre pris. Detta är ett problem som tenderar att slå hårdast mot utvecklingsländer. Dessa länder importerar större delen av den teknologi som används. Detta innebär en negativ terms-of-trade vilket i slutändan minskar den ekonomiska tillväxten. Problemet med monopolprissättning har tydligast setts inom läkemedelsindustrin. Priserna på läkemedel tenderar att stiga då starkare IPRs lagar träder i kraft. Hur höga priserna blir bestäms av hur konkurrensutsatt marknaden är och hur stor del av marknaden som består av kopierade mediciner. Hur oelastisk efterfrågan är på mediciner påverkar också priset efter implementeringen av starkare

⁴⁵ Lybbert (2002) s. 310. Denna summa möter dock kritik från flera håll och menas av ekonomen Travis Lybbert vara överdriven.

⁴⁶ Maskus (2000) s. 503

⁴⁷ Maskus, Dougherty, Mertha (2005) s. 10-11

⁴⁸ Maskus (2000) s. 494

IPRs lagar⁴⁹. Höga priser får allvarliga konsekvenser för fattiga länder. För att underlätta kan man enligt TRIPs få tillstånd att producera läkemedel under licens. Få fattiga länder har dock varken det tekniska kunnande eller de inrättningar som krävs för att producera mediciner⁵⁰. Detta kan dock avhjälpas genom parallell import, något som inte förbjuds av TRIPs⁵¹.

3.2.4 Är betydelsen av IPRs-skydd överdriven?

Det har ovan nämnts att ett allt för starkt IPRs-skydd skapar ett mindre dynamisk samhälle eftersom information skyddas i allt för stor utsträckning. Detta ska enligt Maskus och Reichman vara negativt för små och medelstora företag. I teorin bör ett IPRs-skydd vara positivt för små och medelstora företag. Dessa företag bör gynnas av en lagstiftning som skyddar innovationer, stora företag har resurser som gör det möjligt för dem att skydda information utan hjälp från lagen. Denna möjlighet har inte små företag utan hänvisas till externa källor och den som oftast nämns är patentspecifikationer. I en undersökning, gjord av Stuart McDonald och publicerad i Oxfams rapport om IPRs. År 1996 intervjuades 615 små firmor om vikten av information från patent för innovationer och resultatet visade på att behovet för detta var överdrivet. Många företag ansåg inte att information från patent var viktigt för deras innovationer. Specifikationer på tidigare patenterade innovationer som finns tillgängliga hos patentverket, vilket enligt vissa är en källa till nya innovationer, verkade inte vara intressant för små företag. Majoriteten såg istället konsumenten eller leverantörer som en källa för information. Vikten av information som ges genom patent kan därför som tidigare sagts vara överdriven. Detta visas även genom att undersöka hur stor del av innovationerna som är beroende av IPRs-skydd för att utvecklas. Antalet branscher som visade på stort beroende av IPRs-skydd var få⁵². Idag verkar det som om patentskydd som incitament för nya innovationer endast är viktigt för ett fåtal industrier men irrelevant för majoriteten av industrier. En deduktiv ansats leder då till följande resonemang. Vikten av att skydda information genom patent vilar på att det finns någon att skydda den från men om ingen är intresserad av informationen faller argumentet varför informationen bör skyddas.

⁴⁹ Maskus, Dougherty, Mertha (år?) s. 12

⁵⁰ Drahos, Myrne (2002) s. 101

⁵¹ Parallell import uppstår när en ej kopierad produkt säljs på marknaden i land A för att sedan importeras till land B utan tillåtelse av ägaren till teknologin.

⁵² Drahos, Mayne (2002) s. 13-23

3.3. Avslutande diskussion

Det har ovan framlagts argument både för och emot ett starkt IPRs-skydd. Det har klarlagts att genom teknologiöverföring kan fattiga länder gynnas av IPRs, främst genom en ökad produktivitet. Skyddet av varumärken, patent och copyright verkar vara gynnsamt för utvecklingen av nya företag och landet görs mer attraktivt för utländska företag. Samtidigt har implementeringen kostat stora summor pengar för de länder som varit tvungna att uppgradera sitt skydd, alternativt fått skapa ett nytt från grunden. Vad gäller argumenten för eller emot är båda övertygande och det är därför av stor vikt att vid skapandet av ett skydd för IPRs finna en balans mellan intressen. Enligt vissa har intentionerna bakom TRIPs varit just detta men man kan inte undgå att se fler fördelar för rika och medelinkomstländer än för de allra fattigaste. Stärkandet av IPRs är ingen mirakelmedicin för att förstärka ekonomisk tillväxt, den måste förstärkas i takt med att landets institutioner kan efterleva de åtaganden som man genom ratificeringen av TRIPs har lovat att leva upp till.

4. Kina och IPRs

Kinas öppnande till världsekonomin 1978 innebar inte bara att tillgången på utländska aktörer och varor ökade, lagstiftningen kom att förändras i grunden för att en harmonisering med världssamhället skulle uppnås. Innan reformerna saknade Kina lagar som nådde upp till internationell standard inom det immaterialrättsliga området. När Folkrepubliken Kina uppstod 1949 blev immaterialrätt ett perifert område och de lagar som introducerades av de föregående makthavarna i partiet Kuomintang prioriterades inte. Materiella förtjänster som tillkom individer genom individuella prestationer uppmuntrades inte av den kommunistiska regimen. Speciellt inte under kulturrevolutionen när IPRs-lagar övergavs helt. Sedan ekonomiska reformer initierades har inställningen till IPRs-lagstiftning förändrats radikalt och med inträdet i WTO, år 2001, har Kina levt upp till krav på att introducera en TRIPs-ekvivalent lagstiftning.

4.1 IPRs-klimatet innan TRIPs

Reformerna inom nämnda område kan indelas i två olika perioder, initierande period som lade grunden för ett enhetligt IPRs system och en period som syftade till att förbereda Kina för inträdet i WTO och TRIPs. Den första perioden sträcker sig från Kinas öppnande, från 1978 till början av 1990-talet och den andra präglades av Kinas TRIPs ekvivalenta lagar som togs i bruk 2000-2001. Som ovan nämns var IPRs fram till Kinas öppnande ett underprioriterat ämne. Under slutet av 1970-talet och början av 1980-talet tillkom lagar som syftade till att skydda patent och varumärken. Kinas lagstiftning för att skydda copyrightrelaterade produkter tillkom först under 1990-talet.

Kinas första patentbyrå startades 1980 och samma år blev Kina medlem i WIPO⁵³, det blev starten för att bygga upp ett hållbart system där patent respekteras. 1985 togs den första patentlagstiftningen i bruk som garanterade patentskydd i 15 år, den följdes under 1980-talet av flera lagar i ett försök att stärka patentlagstiftningen. Kinas första varumärkeslagstiftning togs i bruk 1983 och har följts av flera andra lagar inom samma område. 1980-talets IPRs lagstiftning måste ses som ett första steg mot ett fullgott skydd inom IPRs området. Implementeringen av lagarna misslyckades främst på grund av att de introducerade ett koncept som för kineser var obekant⁵⁴. En stat som alltför starkt förlitar sig på lagar (kallas fa på kinesiska) ses av kineser som en stat som övergivit gamla kinesiska traditioner eftersom fa endast ska användas i sista hand. Under 1980-talet introducerades en rad kampanjer för att vänja kineser vid ett västerländskt sätt att se på lagar, ett initiativ som intensifierades under 1990-talet och har fortsatt under 2000-talet. Under 1990-talet tillkom nya lagar inom patenträtt och varumärkesrätt, dessutom trädde den första copyrightlagstiftningen i kraft år 1991. Den nya starkare patentlagstiftningen som togs i bruk 1993 innebar bland annat att patentskyddet utökades från 15 år till 20 år. Lagen blev fortsättningsvis inte effektiv eftersom bevisbördan inte låg på den anklagade. En viss förstärkning av varumärkeslagstiftningen gjordes 1993 men ersattes först vid inträdet i WTO. Utanför lagstiftningsprocessen gjordes satsningar på att utbilda domstolsväsendet för att kunna behandla mål inom IPRs, en process som startade på 1980-talet men blev starkare under 1990-talet⁵⁵.

Ekonomiska incitament till att implementera och efterfölja IPRs lagstiftningen var under 1980- och 1990-talet svaga. Nya lagar prioriterades inte eftersom provinsregeringar såg kortsiktiga nackdelar och inte de långsiktiga fördelarna med en starkare IPRs lagstiftning. Under 2000-talet har de ekonomiska incitamenten till att implementera lagarna ökat. Utländskt teknologiintensivt kapital

⁵³ WIPO står för World Intellectual Property Organisation

⁵⁴ Kumar Ellingson (2007) s.141

⁵⁵ Moga Raiti (2002) s. 12-15

och framväxten av högteknologiska kinesiska företag har varit en starkt bidragande faktor tillsammans med en beslutsam centralregeringens långsiktiga satsningar på rättsväsendet och informationskampanjer.

4.2 Lagstiftningsförändringar i Kina med TRIPs

Förändringar i varumärkeslagstiftningen

- Begränsningar om vem som får registrera sitt varumärke har tagits bort. Alla fysiska personer får registrera ett varumärke.
- Flera slags varumärken får nu registreras, exempelvis varumärken med geografiska indikatorer
- Varumärkets rättigheter i rättssystemet har stärkts
 - a) En försäljare av varor som gör varumärkesintrång kan inte hävda att ”han inte visste om” att varan gjorde varumärkesintrång
 - b) Byta ut ett varumärke och sälja varan under ett annat varumärke klassificeras nu som varumärkesintrång
 - c) En metod för att värdera skadorna av varumärkesintrång har stipulerats.
 - d) Nya möjligheter att konfiskera eller förstöra maskiner som producerar produkter som bryter mot varumärkeslagstiftningen
 - e) Proceduren för att registrera ett varumärke har blivit förenklad

Förändringar i copyrightlagstiftningen

- Lagstiftningen inkluderar nu även grafiska modeller, exempelvis ingenjörsk- och industridesignsritningar
- Copyrightinnehavarens rättigheter har stärkts, en individ måste nu erhålla tillåtelse från copyrightinnehavaren för att presentera exempelvis ett utgivet verk eller sätta upp en teaterföreställning
- Copyrightinnehavare kan överlåta övervakningen av sitt verk till en organisation som arbetar för att motverka copyrightintrång.
- En metod för att uppmäta den finansiella skadan av copyrightintrång har nu tagits i bruk.
- Utökade möjligheter till konfiskering av inkomster som resulterar ur copyrightintrång
- Utökade möjligheter till att beslagta maskiner som används för att producera lagvidriga produkter

Förändringar i patentlagstiftningen

- Patenträttsinnehavaren har rätt att förbjuda otillåten försäljning av en patenterad produkt.
- En patentansökan som ogillas av den kinesiska patentbyrån kan nu överklagas till en domstol.
- En domstol kan utfärda en tillfällig konfiskering av en individs egendom, misstänkt för patentintrång, om det föreligger skäl. Irreparabel skada mot patentinnehavarens innovation räknas som skäl för konfiskering.
- En producent som producerar en vara som är identisk till en patentinnehavares vara måste visa att tillverkningsprocessen, om den är patenterad, skiljer sig åt.
- Enligt den gamla patentlagen kan inte en tredje part dömas för patentintrång om individen inte visste att varan var producerad utan godkännandet av patentinnehavaren. Det har visat sig svårt att bevisa att tredje part har vetat om att varan är illegalt producerad. Den nya patentlagen stipulerar att en individ som säljer en vara som gör patentintrång kan bli dömd i en domstol även om individen inte visste att varan gjorde intrång i patentlagen. Ett system för att bedöma skadestånd har i den nya patentlagstiftningen tagits fram. Individen som gör intrång i patentlagen kan bli dömd till ett skadestånd som motsvarar patentinnehavarens minskade försäljning eller lagbrytarens vinst från försäljning av exempelvis en piratkopierad vara⁵⁶.

⁵⁶ Yaozeng, Managing Intellectual Property (Dec 2002/Jan 2003) p.31

5. Statistisk analys

För att på ett trovärdigt sätt kunna utröna om IPRs-lagar blivit implementerade och undersöka om de har haft någon effekt på den kinesiska ekonomin har jag valt ut ett par olika variabler. I 5.1 är syftet att undersöka om stärkta IPRs-lagar har haft en effekt på varugrupper som är relaterade till patent, varumärken eller copyright. Urvalet av varor är detsamma som Keith Maskus introducerade 1993. Tidsperioden som valts är 1994-2004, anledningen till denna period är att kunna observera utvecklingen både innan och efter att IPRs-lagar träder i kraft. En positiv utveckling skulle kunna tyda på att implementeringen av lagarna har lyckats. I 5.2 studerar jag utvecklingen av patent och varumärkesregistreringen under perioden 1994-2005. Jag har valt att ta del av data från WIPO och därmed valt bort data från kinesiska patentbyrån. Fördelen med WIPO: s data är möjligheten att ställa upp en tidsserie då datan presenteras på en årlig basis. Detta var inte möjligt med data från kinesiska patentbyrån på grund av att data presenterad på årlig basis endast finns tillgänglig från 2001, tidigare data var adderat till en summa vilket gör det omöjligt att se en längre trend. Nackdelen med att ta del av WIPO: s data var att den endast gav tillgång till att observera ett slags patent, utility models⁵⁷. För att undvika förvirring för läsaren undviker jag i denna uppsats uttrycket utility models och väljer att endast använda ordet patent. I 5.3 följer en analys av copyrightförluster, detta åskådliggörs genom att iaktta hur stor del av marknaden för relevanta varor som täcks av piratkopierade varor. En väl implementerad copyrightlagstiftning bör resultera i en ökning av försäljningen av legala varor och en minskning av piratkopierade varors marknadsandel, det ses genom att täckningsgraden⁵⁸ minskar. Jag har valt att inte presentera IIPA: s (International Intellectual Property Alliance) beräkning av den monetära förlusten då detta mått kan vara missvisande. Att beräkna värdet av en förlorad marknadsandel monetärt är inte detsamma som en ekonomisk förlust då inkomsten från en marknad som är helt fri från piratkopiering inte skulle motsvara denna förlust. I 5.4 analyseras utvecklingen av satsningen på FoU jämfört med ett antal industrialiserade länder. Vidare undersöks om satsningen på FoU görs inom staten, genom forskningsinstitut eller genom företag. Att satsningen görs inom privat sektor kan vara en indikator på att företag har förtroende för att lagstiftningen och därmed erbjuds ett adekvat skydd för företagets innovationer. Slutligen presenteras data på utvecklingen av satsningen på FoU.

⁵⁷ Utility models är ett slags patent men livslängden är inte lika lång (6-10 år) och kraven på att få det godkänt är inte lika hårda som för vanliga patent

⁵⁸ Andel av marknaden som består av piratkopierade varor

5.1 Maskusindex

Den snabba handelstillväxten där innovativa företag behöver tillgång till världsmarknaden för att få avkastning på sina stora investeringar i FoU och andra utvecklingskostnader har gett IPRs en framskjuten plats i handelspolitiken. Den första delen av analysen av hur stärkta IPRs lagar har påverkat Kinas ekonomi bygger på en skattning av värdet av varu- och tjänstehandel som innehåller en stark IPR-komponent. Maskus, som presenterade metoden 1993, har valt ut ett antal produktgrupper som är beroende av en stark patenträtt, varumärkesrätt eller copyright.⁵⁹ Produkterna är klassificerade enligt SITC⁶⁰ och det så kallade Maskusindexet utgörs av andelen av de utvalda produktgrupperna i den totala exporten och importen. Detta index används som en indikator på den relativa betydelsen av IPR:s i handeln och används för jämförelser över tiden och mellan länder. Dessa varugrupperns betydelse i import och export kan förändras när stärkta IPRs-lagar implementeras. Genom att observera Kinas handelsflöde under perioden 1994-2004 kan man iaktta förändringar i betydelsen av export och import av patentrelaterade varugrupper och hur Kinas handel på dessa produktområden utvecklats jämfört med länder som sedan länge haft en stark lagstiftning för IPRs.

De varor som på patentbasis valts ut har blivit utvalda på grund av den stora patentintensitet som ligger till grund för varorna. Urvalet av dessa varor syftar till att få en överblick över hur stor del av import och export som består av handel med patentintensitet. Inom copyright har endast två SITC-varugrupper valts ut, böcker, tidningar m.fl. och ljud- och bildinspelningar. De representerar till stora delar de områden som stärkt copyrightlagstiftning syftar till att skydda. Urvalet av produkter som är varumärkesrelaterade kan tyckas vara något godtyckligt. Många varor som förlitar sig på varumärken finns inte med i detta urval. Detta kan förklaras av att varumärken är mer relaterat till kvalitet än till vilken grupp som varan tillhör⁶¹.

De resultat som har tagits fram bygger på data från OECD: s databas source. Nedan följer Maskusindex och en kort förklaring till de olika SITC-koderna.

⁵⁹ Maskus (1993) s. 12-13

⁶⁰ SITC står för Standard International Trade Classification

⁶¹ Revesz (1999) s. 58

Tabell 5.1 Varugrupper med ett starkt beroende av IPRs

SITC
nummer

Patentrelaterade varor

512	Alkoholer, fenoler
541	Medicinska och farmaceutiska produkter utom medikamenter
583	Enfibertråd, stavar, stänger för produktion av plast
728	Andra maskiner för särskilda industrier
736	Metal working machine tools
751	Kontorsmaskiner
752	ADB-maskiner
774	Elektromedicinska instrument och apparater
7764	Elektroniska mikrokretsar
8741	Gasregleringsinstrument

Copyrightrelaterade varor

8921	Böcker, tidningar, tidskrifter
8983	Ljud och bildinspelningar

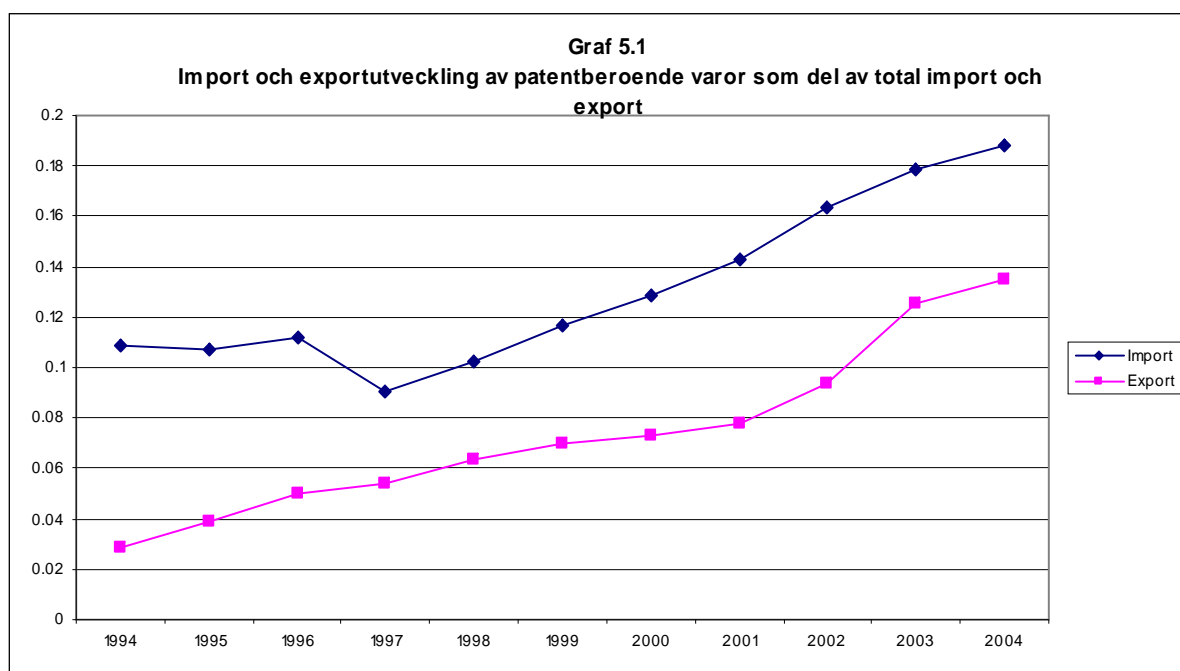
Varumärkesrelaterade varor

112	Alkoholhaltiga drycker
553	Parfymer och kosmetiska preparat och dylikt
665	Glasvaror
784	Delar och tillbehör till motorfordon
821	Möbler, madrasser, sängkläder, kuddar
831	Resväskor, handväskor och liknande artiklar
84	Kläder
8851	Armbandsur och urverk
8942	Barnleksaker

Källa:
OECD
Source**5.1.1 Patentrelaterade varor**

Syftet med att ta med patentrelaterade varor som en del av analysen av handelsflöden är att undersöka hur FoU-intensiv Kinas handel är. Stor import av FoU-intensiva varor innebär en stor import av varor som är patentintensiva. Att uppnå en hög andel patentrelaterade varor som del av den totala importen kan tyda på ett förtroende finns för den lagstiftning som implementerades under

90-talet och den ännu striktare lagstiftningen som togs i bruk i samband med Kinas inträde i WTO. Sedan slutet av 90-talet har importen av patentberoende varor ökat snabbt. 1997 svarade importen av patentberoende varor för cirka 9 % av den totala importen. Betydelsen av dessa varor har sedan dess ökat till att 2004 representera 19 % av den totala importen. Exporten av patentkänsliga varor har ökat ännu snabbare. 1994 svarade exporten av patentberoende varor för endast 2 % av den totala exporten. Tio år senare bestod exporten av dessa varor för nästan 14 % av den totala exporten. Kina har under denna tioårsperiod utvecklats till en nation som exporterar och importerar sofistikerade varor. Under samma period har patenträtten stärkts i Kina till att idag uppfylla många av de krav som WTO ställde på Kina vid inträdet i organisationen. Detta kan ha gjort utländska företag mer villiga att sälja avancerade varor till Kina och därmed accelerera teknologiöverföringen vilket kan ha resulterat i att Kina kan exportera sofistikerade och konkurrenskraftiga varor till omvärlden.



Källa: OECD Source, samt egna beräkningar

Nedan visas en tabell över de varugrupper som är patentrelaterade som en procentsats av den totala importen och exporten av patentrelaterade varor. Sett över tioårsperioden 1994-2004 har vissa varugrupper roll blivit mindre medan andras roll har växt. Importen dominerades 1994 av varugrupp 728 (andra maskiner för särskilda industrier), 55,5 % av all import av patentrelaterade varor gjordes inom denna sektor. Dess andel sjönk till 14,5 % 2004. Varugrupp 736 (Metal working machine tools) har haft samma utveckling, 1994 bestod importen av patentrelaterade varor till 17,8 % av varugrupp 736. 2004 utgjorde denna varugrupp endast 6,2 % av importen av patentrelaterade varor. Dessa två varugrupper som representerar tung industri har förlorat sin dominanta ställning till

förmån för lätt industri. Den lätta industrin, i detta fall representerat av varugrupperna 752 och 7764 har sett en omvänd utveckling jämfört med 736 och 728. Importen av varugrupp 752 (datorer) och varugrupp 7764 (datorkomponenter) dominerar idag importen av patentrelaterade varor. Deras andel av importen av patentrelaterade varor har ökat från under 20 % 1994 till över 70 % 2004. Ett tydligt skifte i kompositionen har inträffat under denna tidsperiod. Importen har blivit dominerad av sofistikerad lätt industri medan tung industri har fått en mer blygsam roll. Utvecklingen mot en mer sofistikerad import har under denna tidsperiod gått hand i hand med ett successivt stärkande av patentlagstiftningen. Detta har gett Kina en struktur som mer liknar ett industrialiserat land, exempelvis USA. Även strukturen i exporten av patentkänsliga varor har förändrats mellan 1994-2004. Exporten bestod 1994 till stora delar av mediciner och datorer. Denna struktur har förändrats till förmån för produktionen av datorer som 2004 stod för 75 % av all export av patentrelaterade varor.

Tabell 5.2 Kompositionen av patentrelaterade varor

	1994		1999		2004	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export
Patentrelaterade varor						
512 Alkoholer, fenoler och derivat därav	2,4%	6,1%	5,3%	1,5%	5,3%	0,6%
541 Medicinska och farmaceutiska produkter utom medikameter	1,7%	27,0%	1,4%	10,4%	0,5%	3,5%
583 Enfibertråd, stavar, stänger för produktion av plast	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
728 Andra maskiner för särskilda industrier	55,5%	8,9%	23,6%	3,4%	14,5%	2,4%
751 Kontorsmaskiner	0,9%	16,1%	1,5%	9,6%	0,2%	2,9%
774 Elektromedicinska instrument och apparater	1,8%	0,7%	2,6%	0,4%	1,4%	0,5%
752 ADB-maskiner	6,6%	28,8%	16,8%	58,1%	13,7%	75,0%
7764 Elektroniska mikrokretsar	12,3%	4,1%	38,9%	13,9%	57,8%	13,8%
8741 Gasregleringsinstrument	0,9%	0,2%	0,9%	0,3%	0,4%	0,2%
736 Metal working machine tools	17,8%	8,0%	8,9%	2,4%	6,2%	1,0%
	125694		193640	136375	1056427	799139
Dollar	21	3430777	85	63	62	51

Källa: OECD Source, samt egna beräkningar

I tabell 5.3 visas tillväxttakten i den totala importen och exporten av patentrelaterade varor mellan 1994-2004. Som nämndes ovan minskade importen av varugrupperna 728 och 736 liksom motsvarande exportandel för varugrupperna 541 (mediciner) och 751 (datorer). Det är viktigt att påpeka att minskning är relativt ökningen av de andra produkterna och den totala import eller exporttillväxten. Import och export av alla varor inom det patentrelaterade området har ökat. Både Kinas export och import har växt mångdubbelt under perioden 1994-2004. Den samlade tillväxten ökade över sju gånger för importen och mer än 22 gånger för exporten. Motorn i denna starka

tillväxt är främst investeringar från utlandet. Denna starka ökning kan bero på ett starkt förtroende för den kinesiska patentlagstiftningen. Den stärkta patentlagstiftningen kan ha gett ett starkare skydd vilket skapar incitament för investeringar inom nedanstående varugrupper.

Tabell 5.3 Patentrelaterade varors tillväxt

	Tillväxt 1994-2004	
	Import	Export
512 Alkoholer, fenoler och derivat därav	1706%	139%
541 Medicinska och pharmaceutiska produkter utom medikameter	153%	206%
583 Enfibertråd, stavar, stänger för produktion av plast	296%	1786%
728 Andra maskiner för särskilda industrier	120%	518%
751 Kontorsmaskiner	137%	316%
774 Elektromedicinska instrument och apparater	557%	1702%
752 ADB-maskiner	1638%	5968%
7764 Elektroniska mikrokretsar	3853%	7681%
8741 Gasregleringsinstrument	254%	2300%
736 Metal working machine tools	192%	197%
Genomsnittlig tillväxttakt	740%	2229%

Källa: OECD Source, samt egna beräkningar

Tabellen nedan visar Kinas import och export i jämförelse med utvalda utvecklade marknadsekonomier. Siffrorna som är tagna från OECD:s databas visar att Kinas import och export av patentrelaterade varor står sig bra i jämförelse med de utvalda länderna. Kinas import av patentrelaterade varor relativt landets totala import är dubbelt så stor som många av jämförelseländerna. Tillväxttakten mellan 1994-2004 är snabbare än jämförelseländerna. Detta är dock inte uppseendeväckande, många utvecklingsländer visar upp stark tillväxt under en period för att sedan få en mer moderat tillväxttakt. Uppseendeväckande kan dock vara att Kina växer snabbt inom patentrelaterade varor med tanke på den stora kritik som Kina fått för en bristfällig patentlagstiftning.

Tabell 5.4 Import och export av patentrelaterade varor som andel av total handel och tillväxttakten 1994-2004

	Andel av total handel		Tillväxttakt 1994-2004	
	Import	Export	Import	Export
Kina	19%	13%	740%	2230%
Australien	8%	2%	81%	58%
USA	8%	13%	63%	66%
Japan	10%	12%	160%	30%
Sverige	6%	4%	55%	100%
EU-15	6%	7%	60%	58%

Källa: OECD Source,
samt egna beräkningar

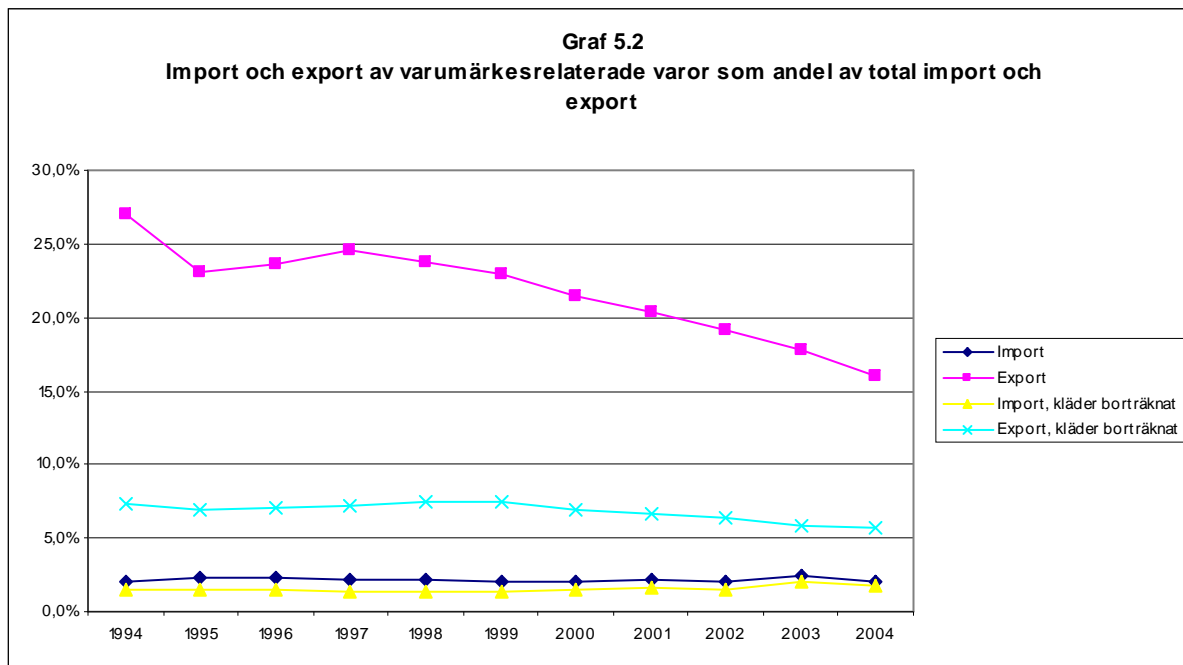
Det ska dock påpekas att en förstärkt lagstiftning ensamt inte kunnat resultera i denna starka ökning. Billig och välutbildad arbetskraft, områden där Kina har en växande komparativ fördel bidrar självfallet till den ökade importen och exporten. Bättre kommunikationer och infrastruktur har även gjort att Kina har en större möjlighet att handla med andra länder. Oberoende av anledningarna som har varit avgörande för den starka ökningstakten står det klart att Kina har lyckats öka sin handel med utlandet, därigenom kunnat ta del av utländskt patent och uppfinningar för att bygga upp en egen konkurrenskraftig exportorienterad industri.

5.1.2 Varumärkesrelaterade varor

Syftet med att undersöka mängden import och export av varor som är relaterade till varumärken är att kunna ta reda på om den stärkta varumärkeslagstiftningen har skapat incitament till att exportera varorna ifråga till Kina. En ökad andel av den totala importen som utgörs av varumärkesrelaterade varor indikerar att lagar upprätthålls och att företag agerar efter nya, bättre förutsättningar

Under tidsperioden av intresse, 1994-2004 har importen av varumärkesrelaterade varugrupper minskat som andel av total import. Minskningen har varit ihållande under hela tidsperioden med undantag för 1995. 2004 utgjorde varumärkesrelaterade varor endast 15 % av total import vilket är en nedgång med tio procentenheter jämfört med 1994. Import och export utan kläder medräknade visar på ett annat resultat. Anledningen till att kläder är borttaget är att mycket som produceras inom sektorn kläder inte är varumärkesrelaterade produkter. Med kläder borträknade är nedgången av

varumärkesrelaterad export mer modest. Inom klädesindustrin har Kina haft en komparativ fördel, ett överskott på arbetare har lett till en lönepress nedåt vilket inneburit att lönekostnader har kunnat hållas nere. När Kina fått komparativa fördelar inom fler områden har Kinas klädesindustri minskat i relativ betydelse. Även exporten av varumärkesrelaterade produkter har under tidsperioden sjunkit. Med kläder borträknat är skillnaden marginell.



Källa: OECD Source, samt egna beräkningar

Tabell 5.5 visar att strukturen av vilka varumärkesrelaterade varor som importeras och exporteras har förändrats under tidsperioden ifråga. Varugrupp 84 (kläder) har minskat i dominans men trots detta består exporten år 2004 till nästan 65 % av kläder. Produktion av en annan arbetsintensiv varugrupp 821 (möbler) visar på en stark tillväxt. Om utvecklingen fortsätter kommer Kina att få en mer diversifierad export av varumärkesrelaterade varor. Inom importen kan man observera en stark tillväxt av importen av varugrupp 784 (Delar och tillbehör till motorfordon). En ökad efterfråga på delar till motorfordon kan förklaras av en stark utveckling av produktionen av motorfordon⁶².

Tabell 5.5 Kompositionen av varumärkesrelaterade varor

Varumärkesrelaterade varor	1994		1999		2004	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export
112 Alkoholhaltiga drycker	0,4%	0,3%	3,4%	0,2%	2,1%	0,2%
553 Parfymer och kosmetiska preparat och dylikt	1,0%	0,3%	1,4%	0,4%	1,7%	0,8%
665 Glasvaror	2,8%	0,5%	5,2%	0,9%	6,3%	1,5%
784 Delar och tillbehör till motorfordon	30,7%	0,8%	36,8%	1,8%	62,4%	4,6%

⁶² 1994 producerades 1,2 miljoner motorfordon i Kina, att jämföras med över fem miljoner motorfordon år 2004. Cooney (2006) s. 4

821 Möbler, madrasser, sängkläder, kuddar	4,6%	4,6%	3,1%	7,7%	5,7%	13,2%
831 Resväskor, handväskor och liknande artiklar	2,1%	7,2%	0,7%	7,6%	1,0%	6,6%
84 Kläder	25,8%	72,7%	31,9%	67,3%	13,1%	64,9%
8942 Barnleksaker	4,9%	9,4%	1,5%	11,4%	0,8%	6,7%
8851 Armbandsur och urverk	27,5%	4,1%	16,0%	2,5%	7,0%	1,4%
	240737		3458947	4468333	1176648	9534012
Dollar	2	3E+07	,53	7	7	7

Källa: OECD Source samt egna beräkningar

Som ovan nämnts har utvecklingen av exporten varit blygsam mellan 1994-2004. Exporten av varumärkesrelaterade varor har inte lyckats hålla samma tillväxttakt som den totala exporten. Anledningen kan vara att de förstärkta varumärkeslagar som genomförts under 90-talet och genom inträdandet i WTO inte fått avsedd effekt. Ett ökad skydd för varumärken skulle skapa en säkrare miljö för inhemska och utländska aktörer. Risken för kopior med sämre kvalitet försämrar ryktet för varumärkesinnehavaren. Den nya varumärkeslagstiftningen som infördes i oktober 2001 har inte lyckats bidra till en ökad export av varumärkesrelaterade varor som andel av total export. Andra sektorer har växt snabbare vilket förklarar den minskade dominansen. En starkt varumärkeslagstiftning har inte skapat starkare incitament att exportera varumärkesrelaterade varor till Kina. Importen har under tidsperioden ifråga uppehållit en tillväxt som är i linje med den totala importtillväxten. Vissa varugrupper visar på en stark tillväxt, denna tillväxt ska tolkas försiktigt, vissa varor växer från låga nivåer vilket skapar starka tillväxttal till en början.

Tabell 5.6 Varumärkesrelaterade varors tillväxt

Varumärkesrelaterade varor	Tillväxt 1994-2004	
	Import	Export
112 Alkoholhaltiga drycker	2267%	101%
553 Parfymer och kosmetiska preparat och dylikt	707%	639%
665 Glasvaror	975%	723%
784 Delar och tillbehör till motorfordon	892%	1668%
821 Möbler, madrasser, sängkläder, kuddar	500%	745%
831 Resväskor, handväskor och liknande artiklar	129%	167%
84 Kläder	148%	161%
8942 Barnleksaker	-16%	108%
8851 Armbandsur och urverk	24%	-2%
Genomsnittlig tillväxt	389%	192%

Källa: OECD Source, samt egna beräkningar

I en internationell jämförelse med samma etablerade marknadsekonomier som i 5.1.1 visar tabell 5.7 att importen av varumärkesrelaterade varor som andel av total import är låg. Andra länder visar på siffror runt 10 %. Trots en förstärkning av varumärkeslagstiftningen har inte Kina lyckats närma

sig jämförelseländerna. Detta kan tyda på att Kinas företagsklimat inte är lika attraktivt som jämförelseländernas. Siffrorna antyder att Kina fortfarande är ett land i utveckling där det finns risk för att lagar inom detta område inte efterlevs.

Kinas export av varumärkesrelaterade varor är dock högre än många av jämförelseländerna. Med klädexporten borttagen ur beräkningen visar Kina ändå en jämförelsevis hög nivå. Denna höga nivå kan förklaras genom att många varumärkesrelaterade varor produceras arbetsintensivt. Tillväxttakten jämfört med andra sektorer av Kinas handel är inte imponerande, trots detta ligger takten över de flesta av jämförelseländerna. Detta kan förklaras genom att Kina till stora delar är ett utvecklingsland och ökar från relativt sätt låga nivåer.

Tabell 5.7 Import och export av varumärkesrelaterade varor som andel av total handel och tillväxttakt 1994-2004

	Andel av total handel			Tillväxttakt 1994-2004	
	Import	Export	Export, klädexport borttaget	Import	Export
Kina 2004	2%	16%	6%	389%	289%
Australien	8%	4%	4%	105%	211%
USA	12%	6%	5%	114%	39%
Japan	9%	5%	5%	589%	28%
Sverige	11%	7%	7%	86%	91%
EU-15	8%	7%	6%	85%	65%

Källa: OECD Source,
samt egna
beräkningar

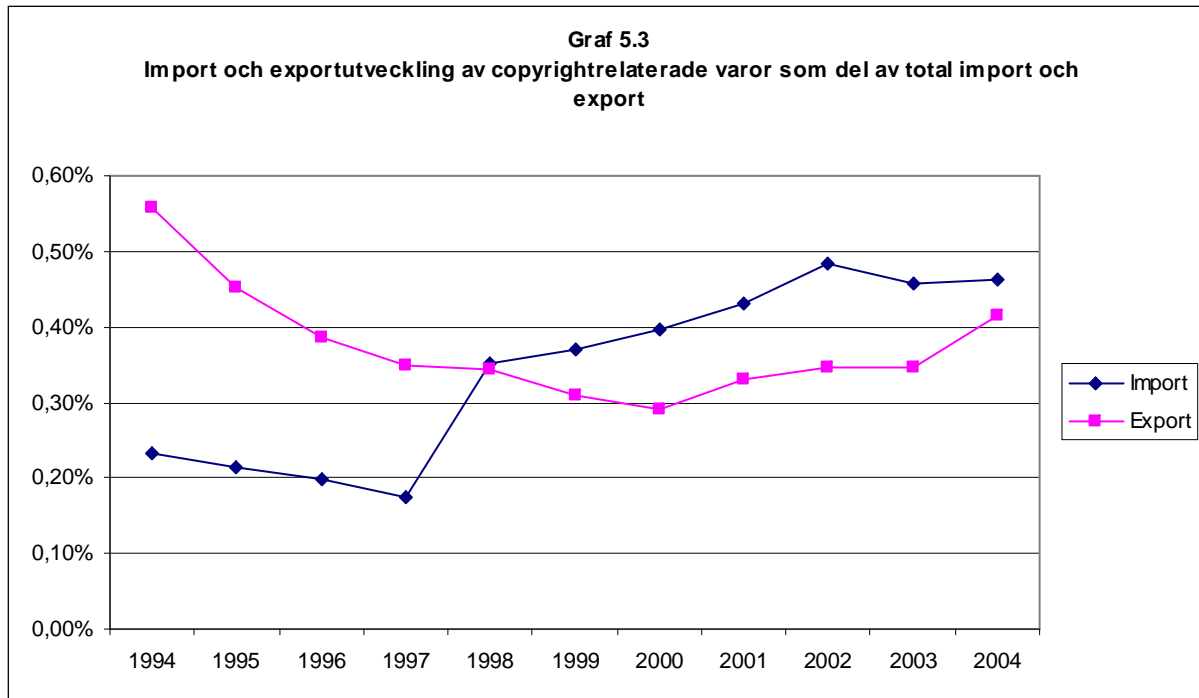
5.1.3 Copyrightrelaterade varor

Den analys som gjorts i avsnitten ovan har även utförts på copyrightrelaterade varor. Som nämns i avsnitt 5.1 har endast två varugrupper valts ut. Dessa grupper täcker de varor som påverkas av lagstiftning inom copyright. En skärpning av lagstiftningen inom detta område infördes 2001 vilket var ett led i att leva upp till de krav som WTO genom TRIPs-avtalet ställde på Kina⁶³.

Under tidsperioden av intresse visade exporten av copyrightrelaterade varor som andel av total export på en negativ utveckling. Den lägsta noteringen gjordes år 2000, året innan den nya copyrightlagstiftningen togs i bruk. En viss återhämtning kan sedan observeras mellan 2000-2004.

⁶³ [www.chinadaily.com.cn /english/doc/2005-04/21/content_436276.htm](http://www.chinadaily.com.cn/english/doc/2005-04/21/content_436276.htm) (2007-09-25)

Importen har under samma tidsperiod haft en nästan genomgående positiv utveckling. Importen av copyrightrelaterade varor har mer än fördubblats som andel av total import, ökningen kom före TRIPs ekvivalenta lagar inom copyrightområdet trädde i kraft vilket antyder bristande kausalitet mellan stärkt copyrightlagstiftning och ökat import av copyrightrelaterade produkter.



Källa: OECD Source, samt egna beräkningar

I tabell 5.8 visas sammansättningen av copyrightrelaterade varor. Både inom export och import står ljudinspelningar för en betydande del av handeln. Inom export har dess betydelse varierat, med en betydande nedgång 1999 men sedan ett återtagande av sin position 2004. Inom importen har ljud- och bildinspelningar under hela tidsperioden stärkt sin position jämfört med tryckta medier.

Tabell 5.8 Kompositionen av copyrightrelaterade varor

	1994		1999		2004	
	Import	Export	Import	Export	Import	Export
8921 Böcker, tidningar, tidsskrifter	14,3%	10,0%	11,4%	42,9%	3,6%	24,2%
8983 Ljud- och bildinspelningar	85,7%	90,0%	88,6%	57,1%	96,4%	75,8%
Dollar	268175	673681	613412	602306	2592028	2463207

Källa: OECD Source, samt egna beräkningar

Tillväxttakten för tidsperioden som används i denna uppsats är med västerländska mått mätt hög, precis som inom många andra områden. Detta kan som tidigare antytts förklaras till viss del av att

Kina ökar från en relativt sätt låg nivå. Exporten av tryckta medier har ökat i linje med den totala exportutvecklingen medan exporten av ljudinspelningar har varit något svagare. Trots den starka kritik som framförts mot Kina från framförallt USA inom copyrightområdet ökar importen av dessa varor snabbt. Kritikerna menar att Kina negligerar att jobba för en minskning av piratkopieringen. En närmare titt på efterverkningarna av den starkare copyrightlagstiftning på marknaden görs i avsnitt 5.3.

Tabell 5.9 Copyrightrelaterade varors tillväxt

	Tillväxt 1994-2004	
	Import	Export
8921 Böcker, tidningar, tidskrifter	143%	781%
8983 Ljud och bildinspelningar	988%	208%
Genomsnittlig tillväxttakt	867%	266%

Källa: OECD Source, samt egna beräkningar

En jämförande analys i tabell 5.10 visar att Kinas import av copyrightrelaterade varor är större än jämförelseländer med undantag för USA. Andra länder visar på en begränsad betydelse av ovan nämnda varugrupper. Att exportera copyrightrelaterade varor till Kina verkar vara attraktivt trots att Kina fortfarande har stora problem med en omfattande piratkopieringsindustri. Även inom exporten visar Kina på en större andel export av copyrightrelaterade varor som andel av total export än många andra jämförelseländer. Tillväxttakten är inte helt överraskande mycket högre än jämförelseländerna

Tabell 5.10 Import och export av copyrightrelaterade varor som andel av total handel och tillväxttakt 1994-2004

	Andel av total handel		Tillväxttakt 1994-2004	
	Import	Export	Import	Export
Kina 2004	0.40%	0.40%	867%	266%
Australien	0.01%	0.30%	15%	56%
USA	0.50%	0.80%	94%	-8%
Japan	0.07%	0.07%	56%	50%
Sverige	0.08%	0.06%	49%	217%
EU-15	0.04%	0.04%	15%	82%

Källa: OECD Source, samt egna beräkningar

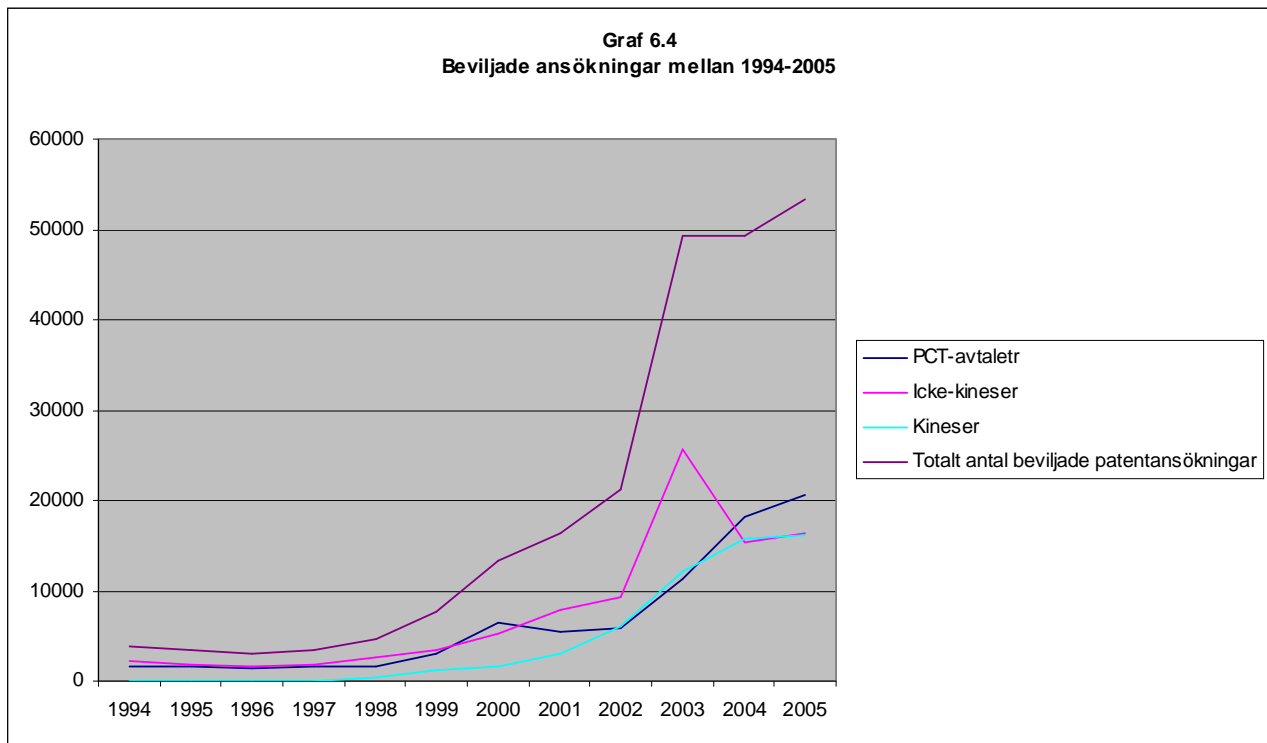
5.2 Patent och varumärkesaktivitet

Ett viktigt verktyg att använda för att kunna bedöma om den nya patent- och copyrightlagstiftningen har gett ett ökat förtroende är att titta på hur många ansökningar som Kinas patentbyrå och varumärkesbyråer har tagit emot. Om det har skett en ökning av antalet ansökningar kan detta tyda på att det finns ett förtroende för den nya lagstiftningen. Ett ökat antal ansökningar är som tidigare antytts viktigt för teknologiöverföringen mellan länder.

5.2.1 Utveckling av patentansökningar

Tidsperioden som används i grafen nedan är 1994-2005. Under 90-talets andra hälft var utvecklingen av patentansökningar blygsam, speciellt de gjorda av kineser och genom PCT-avtalet⁶⁴. PCT-avtalet innebar en förenkling av proceduren kring patentansökning och innebär att ansökan om patent görs endast i ett land och om den blir beviljad gäller i alla länder som är medlemmar i PCT-avtalet, ett tydligt steg mot en internationalisering av patentsystemet. Under de första åren av 2000-talet ökade antalet ansökningar till kinesiska patentbyråer och den största ökning kom efter att Kina år 2001 fick en TRIPs-ekvivalent patentlagstiftning. Som ses i grafen bestod den stora ökningen främst av patentansökningar från utlandet, mellan 2002-2003 tredubblades nästan antalet. Mellan 2003-2005 minskade antalet beviljade patent men var fortfarande högre än innan den nya lagstiftningen togs i bruk. År 2002 började även antalet beviljade ansökningar gjorda av kineser att öka, en ökning som har fortsatt till 2005. Ansökningar gjorda genom PCT-avtalet har följt samma utveckling, en positiv utveckling fram till 2002 följt av en mycket starkare utveckling de nästföljande åren. Sett från resultatet i graf 5.4 tenderar förtroendet för den nya patentlagstiftningen vara starkt och en kausalitet mellan stärkt patentlagstiftning och trenden för patentansökningar verkar finnas. Den stora ökningen av beviljade patentansökningar underlättar starkt ett av syftena bakom den nya patentlagstiftningen, att öka teknologiöverföringen. Teknologiöverföringen är betydelsefull för Kinas framtida övergång till en modern postindustriell stat.

⁶⁴ PCT (Patent Cooperation Treaty)



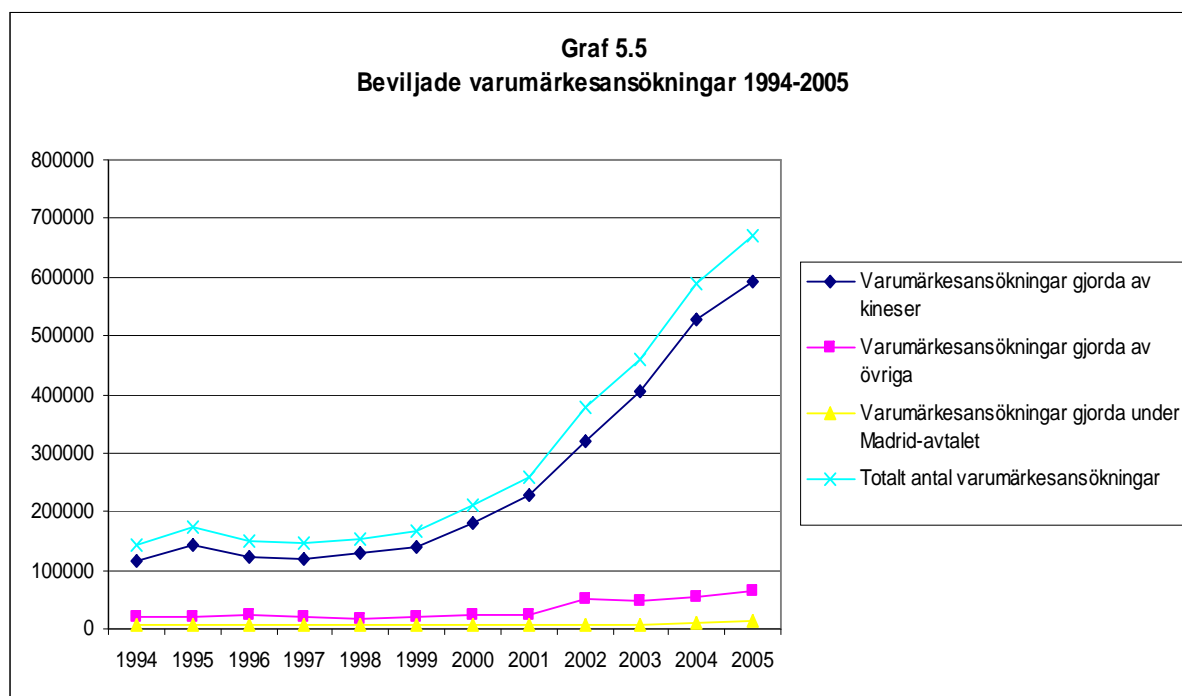
Källa: WIPO (World Intellectual Property Organisation)

5.2.2 Utveckling av varumärkesregistrering

Syftet bakom en väl fungerande lagstiftning för varumärken har tidigare visats i avsnitt 3.2.1 och är en hörnpelare i ett modernt innovativt samhälle. Precis som i fallet patentregistreringar är tidsperioden av intresse 1994-2005. Graf 5.5 visar en blygsam utveckling av antalet beviljade varumärkesansökningar mellan 1994-1999. Årligen ansöktes det om cirka 10000-15000. En ökning påbörjades 1999 som stärktes ännu mer under 2001 när den nya lagstiftningen för varumärken togs i bruk och har inte avtagit än. Som i många länder står utländska varumärkesansökningar för en minoritet och Kina är inget undantag. De flesta varumärkesansökningar görs av kineser själva. Efterfrågan på att ansöka om registrering för sitt varumärke verkar vara robust mot konjunkturedgångar, vid den senaste lågkonjunkturen minskade ansökningarna både USA och Storbritannien medan de i Kina gick i motsatt riktning.

Denna starka ökning visar på att kineser inte räds att skapa nya varumärken och att utvecklingen för tillfället inte är känslig för den internationella konjunkturen vilket ovan visade sig vara fallet i USA och Storbritannien. Hur lagen efterlevs är dock svårt att säga, risken finns att vissa företag skapas för att kopiera liknande företags produkter och därmed minskar incitamentet till innovationer medan andra har tagit del av registrerade patent och utvecklat nya produkter. Oberoende av det

nybildade företags mål med sina nyregistrerade varumärken har antalet ansökningar ökat kraftigt. Detta till viss del på grund av starkare lagstiftning men utvecklingen av inhemska och utländska företag engagerade i Kina spelar en allt större roll. När den privata sektorn blir drabbad av en svag implementering av en lagstiftning ökar incitamenten till förändring. Den privata sektorns starka utveckling spelar en mycket viktig roll som pådrivare av nya striktare lagar. En annan anledning är den starka ökningen av ekonomiska medel från kinesiska företag till FoU vilket möjliggör skapandet av nya produkter, denna utveckling observeras närmare i avsnitt 5.4.



Källa: WIPO (World Intellectual Property Organisation)

5.3 Analys av copyrightförluster

Diskussionen kring brott mot copyrightlagen har varit intensiv under de senaste åren. USA har vid ett flertal tillfällen kritiserat Kina och lämnat in protester till WTO för att copyrightlagen som infördes vid inträdet i TRIPs inte efterlevs. USA:s kritik mot Kina rör främst piratkopiering av mjukvara, spelfilmer och musik. International Intellectual Property Alliance (IIPA) är en organisation baserad i USA som varje år estimerar hur stor del av länders marknad som består av piratkopierade varor. Den införda copyrightlagen har gett det kinesiska rättsystemet ett verktyg för att ta uti med piratkopieringen. Tabell 5.11 visar täckningsgraden⁶⁵ av piratkopierade varor på den kinesiska marknaden. Varorna överensstämmer till stor del med dem som Maskus är utvalda på grund av sin känslighet för copyrightlagstiftningen. Mellan åren 1995-2004 kan en svag positiv

⁶⁵ Med täckningsgrad avses andelen av marknaden som består av piratkopierade varor

trend skönjas. Piratkopieringens täckningsgrad av affärsmjukvara har minskat från 96 % år 1995 till 90 % 2004. Inom musik har utvecklingen sett över hela tidsperioden varit negativ.

1995 bestod marknaden för spelfilmer helt av piratkopierat material. Under 1996 och 1997 kan en stark positiv trend påvisas men sedan 1998 har utvecklingen gått mot en marknad som är mer dominerad av piratkopierat material. Inom marknaden för underhållningsmjukvara har utvecklingen varit svagt positiv, täckningsgraden har sjunkit från 99 % 1995 till 90 % 2004.

För alla olika områden har utvecklingen som helhet mellan 1995-2004 varit positiv. En mindre del av marknaden består idag av piratkopierade varor vilket kan bero på Kinas starka BNP-ökning, länder med högre BNP/capita tenderar att ha en mindre andel piratkopierade varor. Detta kan kanske förklaras av större inhemsk industri inom områdena som nämns i tabell 5.11. En större inhemsk legal industri krävs för att implementeringen ska ta fart och andelen piratkopierade varor ska minska.

Tabell 5.11 Piratkopierade varors andel av den totala marknaden

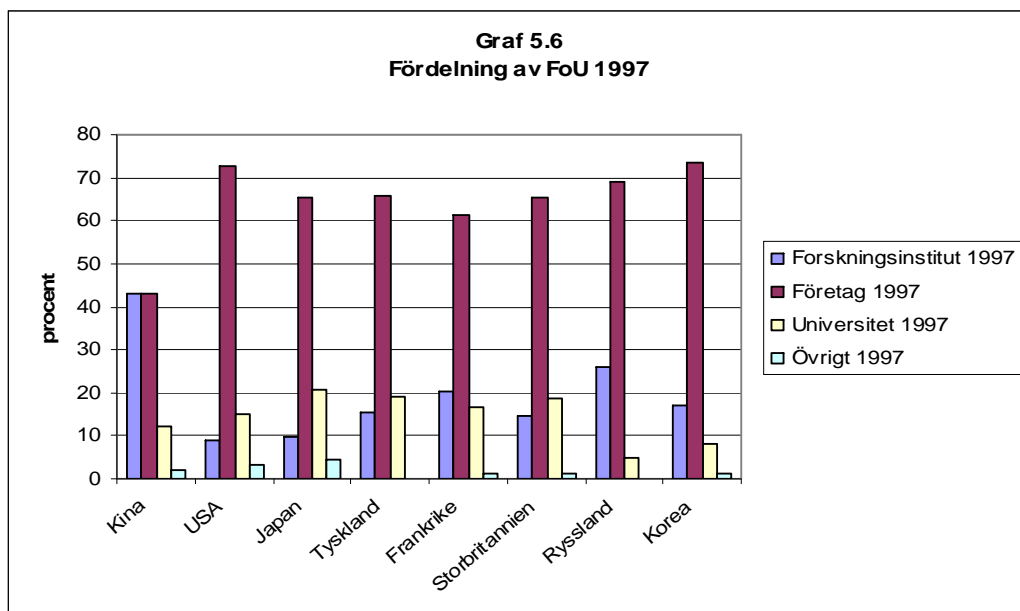
	Täckningsgrad i %										
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Affärsmjukvara	96	95	96	95	91	93	92	92	92	90	86
Musik	54	53	56	56	90	85	90	90	90	85	85
Spelfilmer	100	85	75	90	90	90	88	91	95	95	93
Underhållningsmjukvara	99	97	96	95	95	99	92	96	96	90	92

Källa: International Intellectual Property Alliance

Men hur ska en legal industri kunna fortsätta att växa om cirka 90 % av den lokala marknaden utgörs av piratkopierade varor. Det krävs en större inhemsk industri för att lagen ska implementeras men incitamenten till fortsatt tillväxt bygger på att en större legal marknad finns. Ett moment 22 situation infinner sig. En situation som endast kan brytas om staten arbetar för att minska korruptionen, skapar bättre träning för landets IPRs-domare, motverkar lokal protektionism och accepterar ett sysselsättningsfall som skulle kunna leda till social oro.

5.4 Analys av indikatorer inom FoU

Som tidigare nämnts i denna uppsats syftar stärkt patenträtt till att förstärka innovationsklimatet inom ett land. Ett skydd för innovationer ger incitament till företag att våga satsa kapital för att erhålla ett statliga subventionerat monopol som gör att företaget har ensamrätt på innovationen under en bestämd tid. Nedan presenteras två grafer och en tabell som visar hur indikatorer för FoU såg ut före Kinas inträde i WTO och TRIPs och efter inträdet. Stapeln till vänster visar andelen kapital som satsas på FoU av statliga forskningsinstitut. Nästa stapel visar kapital från den privata sektorn. Den tredje stapeln presenterar resurser som kommer från universitet och den sista stapeln visar kapital som satsas från övriga delar av samhället. Kina jämförs med de ledande innovationsländerna i världen. Syftet bakom detta är att undersöka om stärkta lagar inom IPRs har fått Kinas FoU-struktur att mer likna post-industrialiserade länder där innovationsklimatet är gott och en fungerande lagstiftning finns. Den första grafen visar fördelning av FoU år 1997. Fördelningen i Kina skiljer sig markant från jämförelseländerna. Kina visar på en mycket stor andel av FoU-kapital kommer från statliga forskningsinstitut något som är synonymt för ett land med svaga incitament till ett bra innovationsklimat. Både kinesiska såväl som utländska företag står för en mindre andel av kapital satsat på FoU jämfört med andra länder i grafen. Företag avstår från att satsa på nya innovationer när risken finns att innovationerna eller varumärken blir kopierade och producerade av konkurrerande företag.

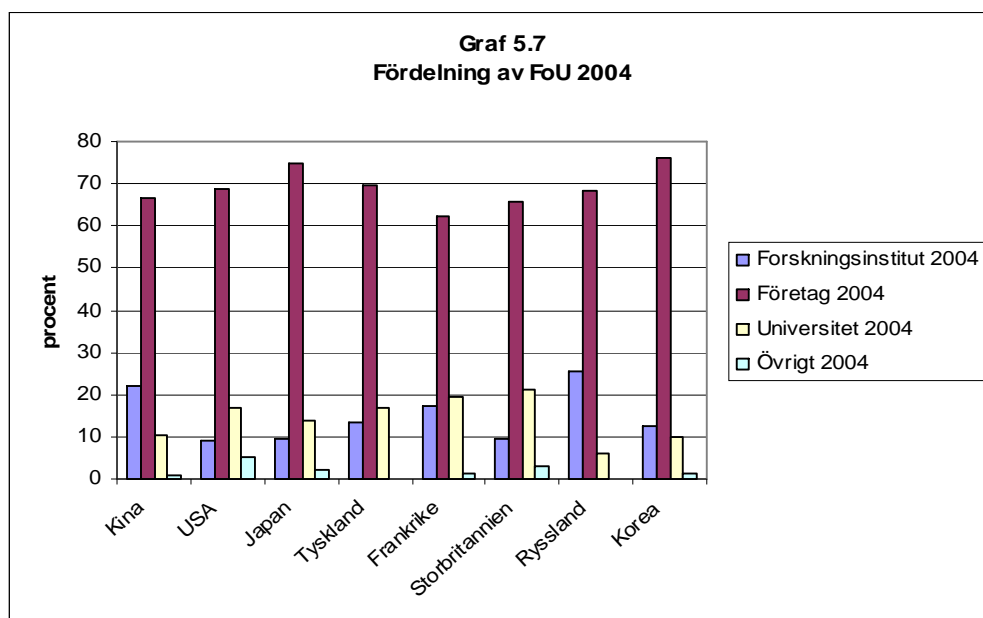


Källa: State Science and Technology Commission, China Science and Technology Statistics, Data Book 1998

Den andra grafen visar fördelningen av FoU år 2004. Genom införandet av starkare IPRs-lagar har strukturen förändrats radikalt. De statliga forskningsinstituten andel har minskat betydande och står endast för drygt 20 % av satsningen på FoU. Företagens andel har ökat snabbt och ligger år 2004 i

linje med stora innovationsländer som USA och Storbritannien. Anledningen till detta är att satsningar på stärkta IPRs-lagar har gjort att incitamenten för företag att satsa på FoU i Kina har ökat stort. Utländska företag inom högteknologi som Siemens, Philips, Nokia, General Electric, Motorola och många andra har förflyttat produktion till Kina. Med flytten av produktion av högteknologiska varor följer även flytten av forskningslaboratorier. En klustereffekt uppnås när forskningens fysiska avstånd till produktionsanläggningar är litet. För att bibehålla denna klustereffekt har 400 forskningslaboratorier startats i Kina t.o.m. 2004. Kapital till forskning satsas inte endast på framtagandet av varor för den kinesiska marknaden. En tendens har observerats där forskning som är viktig för utländska företags framtid har förflyttats till Kina. Kinas komparativa fördel vad gäller lönekostnader för ingenjörer har varit lockande i många företags ögon, en kinesisk ingenjör kostar en fjärdedel av vad en europeisk eller amerikansk ingenjör gör⁶⁶.

Denna explosiva satsning på FoU kan tyckas omöjlig om inte en fungerande lagstiftning hade införts och implementerats. Utländska företag skulle ha varit obenägna att flytta forskningsavdelningar till Kina om inte inträdandet i WTO och TRIPs hade genomförts i början av 2000-talet.



Källa: State Science and Technology Commission, China Science and Technology Statistics, Data Book 2005

Sedan Kinas ekonomiska reformer började har allt mer pengar lagts på FoU. Satsningen på FoU, både från företag och stat är viktig för att uppmuntra innovation och teknologiöverföring. Tabell 5.12 visar Kinas position i förhållande till en rad stora industrinationer. I den vänstra kolumnen visas hur mycket medel som satsas från staten på FoU i förhållande till BNP. Nästa kolumn visar

⁶⁶ Straus (2007) s. 4-5

den privata sektorns satsningar i förhållande till BNP. Kolumnen till höger visar antalet forskare per 1000 invånare.

Tabellen visar att Kina ligger klart efter jämförelseländerna på alla tre områden. Kinas GERD (Gross Domestic Expenditure on Research and Development) har sedan slutet av 90-talet fördubblats, från 0,6 till 1,3 procent av BNP och därmed närmats jämförelseländerna. Under 90-talet var GERD som andel av BNP låg, en stagnerande trend var mellan 1991-1997 tydlig. Samma trend går att uttyda för BERD (Business Enterprise Expenditure on Research and Development). Sedan 1997 har BERD tredubblats, företagens vilja att satsa på FoU har stärkts betydande. Samma utvecklingsinriktning som för GERD finns även för BERD under 90-talet. En avmattning går ej att se och en liknande utveckling är att vänta de närmaste åren allt eftersom fler utländska företag är villiga att öppna FoU avdelningar i Kina, delvis på grund av att mer avancerad tillverkning flyttas till Kina. Dessa siffror visar resurser som satsas som andel av BNP. Under en lång tid har Kinas BNP växt snabbt och samtidigt har GERD/BNP och BERD/BNP mer än fördubblats vilket tyder på att den positiva effekten är större än vad som visas i tabell 5.11.

Resultatet från den sista variabeln visar att Kina verkar ligga långt efter de utvecklade länderna vad gäller antalet forskare i relativa tal. Kinas befolkningstal gör att landet får en något felaktig siffra. Kinas befolkning är cirka fyra gånger större än USA:s. Ökningen är ändå snabb. Mellan 1997-2005 fördubblades antalet forskare/1000 inv. Utländska företag som flyttar sin FoU till Kina förklarar detta delvis men det är viktigt att påpeka att inhemska företag satsar mer på FoU än innan, något som kan ses i den starka ökningen av antalet patentansökningar.

Tabell 5.12

	GERD/BNP		BERD/BNP		Forskare/1000 inv.	
	1997	2005	1997	2005	1997	2005
Frankrike	2,2	2,1	1,4	1,3	6,8	8,0 (2004)
Tyskland	2,2	2,5	1,5	1,7	6,3	7,0
Japan	2,9	3,3	2,1	2,5	9,3	11,0
Korea	2,5	3,0	1,8	2,3	4,8	7,9
Storbritannien	1,8	1,8	1,2	1,1	5,1	..
USA	2,6	2,6	1,9	1,8	8,8	9,7
Kina	0,6	1,3	0,3	0,9	0,8	1,5

Källa: OECD
Source

Kina visar positiva siffror inom många av indikatorerna för FoU, att det satsas mer på FoU sedan Kinas inträde i WTO står klart. En strukturförändring för fördelningen av FoU har ägt rum. Mer medel kommer nu från den privata sektorn vilket innebär att både kinesiska och utländska företag visar på en starkare vilja att satsa pengar på forskning i Kina trots den kritik som framförts av

industrialiserade länder.

6 Slutsatser och diskussion

Huvudsyftet med denna uppsats har varit att undersöka om Kina har lyckats implementera TRIPs ekvivalenta lagar som togs i bruk i början av 2000-talet och vilka effekter det har haft för Kina. Har landet blivit mer teknologiintensivt, har man skapat en bättre miljö för framtagandet av nya innovationer och därmed nya produkter? Ett tillfredsställande utfall på denna fråga är en grundpelare i Kinas långsiktiga mål; att bli en post-industrialiserad stat som på sikt kan bli en ekonomisk supermakt.

Medvetna om de för- och nackdelar som en stark IPRs lagstiftning innebär har Kina valt att under väldigt kort tid implementera en TRIPs ekvivalent lagstiftning. Vad har då resultatet av denna lagstiftning varit? Innan jag börjar analysera resultatet är det viktigt att poängtera att implementeringen av starkare IPRs lagstiftning endast är ett steg mot att bli en större mottagare av teknologiöverföring och ett mer innovationsrikt land. Implementeringen måste gå hand i hand med ett reformerat rättssystem och en av allmänheten ny attityd gentemot mot patent, varumärken och copyright.

Import och export av patentrelaterade varor har ökat snabbt, denna ökning startade dock innan WTO-inträdet och att hävda att en kausalitet mellan ny lagstiftning och ett ökat handelsutbyte av patentrelaterade varor finns vore överoptimistiskt. Oberoende av om ökningen startade före WTO-inträdet kan dock detta ha lett till ökad teknologiöverföring. Enligt WTO kan teknologiöverföringen påverka innovationsklimatet. Antalet patent som lämnats in till kinesiska patentbyråer är en måttstock på hur klimatet för innovation ser ut. Sedan den nya lagstiftning togs i bruk har antalet patentansökningar ökat fort vilket tyder på att ett förtroende för lagstiftningen finns. Nya patent leder till nya innovationer vilket kan leda till nya varor.

Varumärkesrelaterade varors betydelse relativt total handel har under hela tidsperioden ifråga varit oförändrad. En starkare lagstiftning har inte lett till att varumärkesrelaterade varor har stärkt sin position. Men saknas det incitament till att exportera varumärkesrelaterade varor till Kina? Tillväxttakten för statusvaror som ingår i denna genre har vuxit fort vilket tyder på att det finns en

efterfrågan på dessa varor i Kina och att utländska företag exporterar varorna ifråga till Kina. Det föreligger en stor risk för kopiering av utländska varumärken vilket har hämmat en starkare export till Kina. Antalet utländska varumärken som registreras i Kina är oförändrat för tidsperioden ifråga, vilket kan tyda på en bristfällig implementering av varumärkeslagstiftningen, den har inte lett till ett starkare incitament för utländska företag att registrera sina varumärken. Kinesiska företag skiljer sig mot de utländska, antalet kinesiska företag som valt att registrera sina företag har ökat snabbt sedan lagens införande. Ett bristande förtroende för det kinesiska rättsväsendets förmåga att upprätthålla lagen har lett till att utländska företag inte registrerar sina varumärken i Kina i en högre grad än innan inträdet i WTO.

Frågan om implementeringen av copyrightlagstiftningen är den som väckt störst uppmärksamhet. Piratkopiering av mjukvara, filmer etc. har fortsatt och har verkat svårt att minska. Regionala intressen och korruption gör det svårt att komma åt piratkopieringen. En väl implementerad copyrightlagstiftning verkar ligga långt fram i framtiden. Incitamentet till att handla lagligt kommer endast att öka när den inhemska industrin blir starkare och betalningsviljan för att handla icke piratkopierade varor ökar. Den förändrade strukturen för fördelning av FoU talar för att den privata sektorns förtroende för lagen har förändrats radikalt. Kinas fördelning av FoU liknar mer post-industriella stater som USA och Storbritannien än någonsin förut. En stark framtidstro måste finnas för att lagen ska fungera, att forska fram nya innovationer är både tidskrävande och resurskrävande. Om förtroendet inte fanns skulle incitamentet till att satsa på FoU vara mycket lägre än vad som är fallet idag. Mer resurser satsas på FoU, både från statens såväl som från den privata sektorns sida. Kina ligger dock fortfarande långt efter post-industriella stater men detta förändras snabbt. Kina har under de senaste åren gjort stora förändringar i sin IPRs lagstiftning något som i denna uppsats har visat sig få en rad positiva effekter, exempelvis en FoU fördelning som mer liknar den i västerländska länder. Avslutningsvis finns det dock tre problem som idag hindrar Kinas övergång till en post-industriell stat där en väl fungerande IPRs lagstiftning finns.

- Ett paradigmskifte hos den kinesiska befolkningens syn på IPRs krävs, ett sådant skifte kan endast komma med ekonomisk utveckling som gynnar hela befolkningen.
- Satsningen på FoU måste fortsätta och växa i styrka, staten måste inta en ledande roll för att underlätta och uppmuntra satsningen på FoU gjorda av utländska och inhemska företag. Ett finansiellt system för att fånga upp riskkapital krävs.
- Ett ökat engagemang från den privata sektorn är en grundpelare för implementering av IPRs. Där privata sektorn är en stark drivande kraft för implementering går processen snabbare. Indiens starka filmindustri som aktivt motverkar piratkopiering är ett exempel på att IPRs lagar kan implementeras även om landet inte är en rik välutvecklad stat.

7. Källförteckning

Elektroniska källor

http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm, hämtat 2007-01-29

TRIPs and Pharmaceutical patents (2006), WTO fact sheet September 2006, artikel hämtad 2007-01-29, http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/tripsfactsheet_pharma_2006_e.pdf

http://www.chinadaily.com.cn/fortune/en/doc/2005-04/21/content_436347.htm artikel hämtad 2007-09-25

<http://www.iipa.org>, artikel hämtad den 2007-09-25

<http://www.wipo.org>, artikel hämtad 2007-09-25

Publicerade källor

Cooney, Stephen, 2006, China's Impact on the U.S Automotive Industry, *The Library of Congress*

Dougherty, Sean M, Maskus, Keith, Mertha, Andrew, 2005, Intellectual Property Rights and Economic Development in China, *Oxford University Press och Världsbanken*

Drahos, Peter, Mayne, Ruth, 2002, Global Intellectual Property Rights: Knowledge, Access and Development, *Palgrave*

Ellingson, Jorgen och Kumar, Sameer, Adaptive IP Strategies in China: a Tactical Analysis, *Journal of Intellectual Capital* Vol. 8 No. 1

Ethier, Wilfred J, Intellectual Property Rights and the Dispute Settlement in the World Trade Organization, *Journal of International Economic Review* Vol. 7 No. 2

Gould, David M och Gruben, William C 1994, The Role of Intellectual Property Rights in Economic Growth, *Journal of Development Economics* Vol. 48 (1996)

Hoekman, Bernard och Maskus, Keith och Saggi, Kamal, 2005, Transfer of Technology to Developing Countries: Unilateral and Multilateral Policy Options, *World Development* Vol. 33 No. 10

Horii, Ryo och Iwaisako Tatsuro, 2006, Economic Growth with Imperfect Protection of Intellectual Property Rights, *Journal of Economics* Vol. 90 No. 1

Horstmann, Ignatius och Markusen, James R, 1987, Licensing versus Direct Investment: A Model of Internationalization by the Multinational Enterprise, *The Canadian Journal of Economics* Vol. 20 No. 3

Lybbert, Travis J, 2002, On Assessing the Cost of Trips Implementation, *World Trade Review* Vol. 1 No. 3

Mansfield, Edwin, 1994, Intellectual Property Protection, Foreign Direct Investment and Technology Investment, *Discussion Paper No 19 International Finance Corporation*

Maskus, Keith och Reichman, Jerome H, 2004, The Globalization of Private Knowledge Goods and the Privatization of Global Public Goods, *The Journal of International Economic Law* Vol. 7 No. 2

Maskus, Keith, 1993, Intellectual Property Rights and the Uruguay Round, *Economic Review – Federal Reserve Bank of Kansas City* Vol 78 No 1

Maskus, Keith, 2002, Regulatory Standards in the WTO: Comparing Intellectual Property Rights with Competition Policy, Environmental Protection, and Core Labor Standards, *World Trade Review* Vol 1 No. 2

Maskus, Keith, 2000, Intellectual Property Rights and Economic Development, *Case Western Reserve Journal of International Law*, Vol. 32 No 471

Moga, Thomas T och Raiti Jonathan, 2002, The Trips Agreement in China, *The China Business Review* Vol 29 No 6

Revesz, John 1999, Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, *Productivity Commission Staff Research Paper*, AGPS, Canberra

Straus, Joseph, 2007, The Impact of the New World Order on Economic Development: The Role of the Intellectual Property Rights System, *Economic Review* Vol. No. 1

Yaozeng, Shen, 2002, *China Sweeps Away Outdated IP Laws*, *Managing Intellectual Property* Dec 2002/Jan 2003

Datakällor

OECD, Source database

State Science and Technology Commission, China Science and Technology Statistics, Data book 1998/2005